Urząd Wojewódzki Białostocki
Wydział Społeczno Polityczny

Tygodniowe sprawozdania wytwórczyne

1930 - 1931

62

1

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr. B-2135/30.T.

Tajne sprawozdanie sytuacyjne Nr.29 za czas od dnia 13 lipca do dnia 19 lipca 1930 roku.-

Białystok, dnia 19 lipca 1930 roku.

TAJNE-PILNE.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego
w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29 za czas od dnia 13 do dnia 19 lipca 1930 roku.

Za Wojewodę
/M.Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp. Publicznego

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręg. w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam Ref. Informac. DOK. III w Grodnie,
16/ " " " I w Warszawie,
17/ " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
a Starosta Grodzki w Białymstoku
i Naczelnik Urzędu Śledczego w Wojsku.-

2

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I-2135/30.T.
Białystok, dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 29
za czas od dnia 13 do dnia 19 lipca 1930r.

I. Sytuacja ogólna.

Pomimo znacznych przygotowań elementów wywrotowych do obchodu rocznic komunistycznych w dniach 11 i 13 b.m., w dniach tych na terenie Województwa Białostockiego szersze wystąpienia zewnętrzne komunistów nie miały miejsca. W związku ze wspomnianymi obchodami wywieszono 3 transparenty i rozrzucono kilkanaście egzemplarzy wydawnictw KC ZMK ZB. Przebieg dnia 11 i 13 lipca wskazuje, że organizacje komunistyczne w chwili obecnej oględnie posiłkują się aktywem partyjnym i unikają nakazywanych im wystąpień zewnętrznych w celu uchronienia się przed represjami. Możliwem jest także, że spokojny przebieg omawianych rocznic lipcowych wiąże się z przygotowaniami organizacyj komunistycznych do kampanji pierwszosierpniowej. Celem należytego przygotowania się do tej kampanji - organizacje te, jak przypuszczać należy, nawet w dniach 11 i 13 lipca powstrzymały się od wystąpień zewnętrznych, ażeby nie narazić się na represje, które uniemożliwiłyby im wzięcie udziału w kampanji pierwszosierpniowej.

Ruch zawodowy nie nastręczył bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. Na rynku pracy notowany był w dalszym ciągu znaczny spadek bezrobocia wskutek poprawy konjunktury w przemyśle chemicznym, drzewnym i włókienniczym. Liczba bezrobotnych w bieżącym tygodniu spadła z 4932 do 4436. Stan bezpieczeństwa publicznego pogorszył się /przejściowo niewątpliwie/ pod względem politycznym w kilku powiatach. Ze specjalnych wydarzeń na uwagę zasługuje ucieczka do Prus Wschodnich przed odbyciem kary więzienia za przestępstwa kryminalne mieszkańca powiatu ostrołęckiego, Suchockiego Władysława, która posłużyła prasie wschodnio-pruskiej do wystąpień przeciw Polsce.-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2135/30.T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński. W związku z obchodem przez elementy wywrotowe dziesiętej rocznicy zajęcia Mińska przez bolszewików w dniach 14 i 15 b.m. rozrzucono w Grodnie kilka egzemplarzy czerwcowej r.b. odezwy KOKZMZB, wydanej w języku białoruskim.-

Powiat Bielski. W nocy z dnia 12 na 13 b.m. w osadzie Czeremcha na drodze, wiodącej do wsi Kurzawa, w gminie Kleszczele wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: "Precz z karą śmierci na komunistów". W tymże czasie na drzewie przy drodze Rogacz Miedwieżyki w gminie Milejczyce w odległości 1,1/2 klm.od wsi Rogacze wywieszono transparent z napisami w języku rosyjskim: "Precz z karą śmierci na komunistów, precz z białym terorem, żądamy zwolnienia t.t. Girsza, Jugenta, Progera i wszystkich więźniów politycznych, precz z faszystowską dyktaturą i jej krwawymi sądami, niech żyje komunistyczna partja - jedyny wódz proletarjatu i włościan."

Uzyskano informacje, że dnia 30 czerwca b.r. do Gulki w Białowieży przyjechał przedstawiciel OK K ZB Białystok z dyrektywami co do ukrywającego się tamże działacza komunistycznego Błahodyra Włodzimierza. Dowiedziawszy się, że Błahodyr został aresztowany w dniu 21 czerwca b.r., wspomniany przedstawiciel przeprowadził dochodzenie w celu ustalenia, w jakich okolicznoś nastąpiło aresztowanie Błahodyra, przyczem stwierdził fakt niezastosowania się organizacji komunistycznej w Białowieży do ob

wiązujących metod działania konspiracyjnego. Na polecenie tegoż przedstawiciela Gulko wysłał dnia 22 b.m. do Białegostoku po odbiór literatury Szlomę Kosowskiego, który w tymże dniu powrócił z Białegostoku i przywiózł znaczną ilość egzemplarzy następujących wydawnictw 1/ odezwy KC KPZB z czerwca b.r. p.t."Towarzysze, robotnicy i pracujący włościanie", omawiającej wyrok w procesie lwowskim; 2/ odezwy KC KZMZB z maja b.r. p.t."Precz z nowym napadem na ZSSR" i 3/ Nru 2-3 /31/ "Młodego Komunisty" i 4/ broszury p.t."Opieka nad dziećmi", która zewnętrznie wygląda jak wydawnictwo legalne, a w treści traktuje o roli kobiety w ruchu wywrotowym.-

Powiat Suwalski. Dnia 12 b.m. w Suwałkach wywieszono na przewodach elektrycznych transparent z napisem:"Niech żyje 13 lipiec, antyfaszystowski dzień młodzieży. Komitet Mopru Suwałki". Uzyskano informacje, że do organizacji komunistycznej w Suwałkach należą Krasnopolski Judel, Rozendorf Mejer, Rubin Lenczewski, Mojżesz Lenczewski, Alter Krasnopolski, Lejba Gołdowicz, Josel Osiński, Eljasz Bangiewicz, Tański, Zejdel Markowicz, Mojżesz Frank, Rachmiel Krawczyński, Chonel Sudarski, Mejła Piłkawski, Dawid Łazarski, Sala Rogiński, Gdała Frydlander /maturzysta/, Kryński /maturzysta/ i Jenta Sołomiańska, wszyscy zamieszkali w Suwałkach. Dnia 12 b.m. wymienieni odbyli masówkę w lesie pod wsią Krzywe, gdzie referaty wygłosili Kryński i Frydlander. Prawdopodobnie bezpośrednio po tej masówce uczestnicy jej Osiński Josel i Lenczewski Mojżesz wywiesili transparent w Suwałkach.

Centrala Robotniczego Klubu Sportowego "Jutrzenka" w Warszawie dnia 26 maja b.r. unieważniła legalizację koła w Suwałkach. Sekretarz tegoż koła, Tropp Mordchel usiłował nawiązać kontakt z klubem robotniczo-sportowym "Kraft" w Grodnie, a gdy nie doszedł z nim do porozumienia, zwołał dnia 3 czerwca b.r. zebranie organizacyjne klubu sportowego "Stal", który mógłby nadal być legalną pla-

cówką KPP. W skład komitetu organizacyjnego tegoż klubu weszli komunizujący Lenczewski, Rubin, Rogiński Salo, Marjowicz Zajdel i Tropp Mordchel.-

Powiat Sokólski. W dniach 12 i 13 b.m. bawili w Grodnie 5 działaczy komunistycznych z Sokółki prawdopodobnie w związku z kampanją komunistyczną dnia 13 b.m.-

Powiat Białostocki.
Zapowiedziana na dzień 12 b.m. masówka komunistyczna pod Michałowem w dniu tym nie odbyła się z powodu nieprzybycia delegata OK KPZB Białystok, Arona Epsztejna.

W pierwszych dniach b.m. w Dzierniakowie, gminy Gródek została zorganizowana komórka KPZB, do której ~~xxxxx~~ m.in. należą: Jan Karpowicz, Jan Chrzanowski, Władysław Chrzanowski inJan Karpowicz, syn Aleksego. Komórka ta otrzymywać ma wydawnictwa z Białegostoku pośrednio przez mieszkańca wsi Pieńki, Jerzego Dmitruka, który pozostaje w ścisłym kontakcie z członkiem omawianej komórki, Janem Chrzanowskim.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski.
Do Małkini powróciła zwolniona z więzienia w Łomży za kaucją 600 zł. wybitna działaczka komunistyczna Zytner Sora-Inda vel Jegierowa.-

Powiat Łomżyński. Dnia 12 b.m. w lesie około Rutek odbyło się zebranie komunistyczne,na które przybyli: Szyja Kuropatwa, Wolf Cywan, Dawid Wołożny, Nysel Szwarcbord, Lejbko Rajter, Abram-Rubin Rutkiewicz, Chona Bursztyn Wrejda Wołożna, Szoszka Sokół, Sora Ewszejn, Chawa Kuropatwa, Bejla Sokół, Hersz Ożyżewski, Berko Jedwabiński i dwuch nierozpoznanych ko-

4

munistów z Zambrowa. Omawiano sprawy organizacyjne i plan działalności agitacyjnej. Tegoż dnia około Rutek odbyło się drugie tego rodzaju zebranie z udziałem Judela Wierzby, Icka Pecynera, Icka Burszytyna, Etki Jedwabińskiej i Sory Kukawka. Referowali Frydman Kusyel i Jedwabiński Herszko.

Wśród członków koła KZMP w Rutkach kolportowane jest czasopismo "Literatische Trybune", wydawane w Łodzi, a nadsyłane do Rutek w 7 egzemplarzach pod adresem Frydmana Kusyela. W związku z kampanią komunistyczną dnia 13 lipca w Łomży na dzień 12 b.m. zapowiedziane były masówka w parku ludowym i zebrania członków poszczególnych komórek KZMP. Grupujący się kilkakrotnie w ciągu dnia komuniści w celu odbycia wspomnianej masówki i zebrań rozpraszali się na widok patroli policyjnych.

Dnia 15 b.m. w Rutkach podczas nabożeństwa w synagodze ku uczczeniu pamięci d-ra Herzla przybyli na to nabożeństwo dość licznie komuniści, którzy wyzywającem zachowaniem się starali się zakłócić spokój. Po nabożeństwie ciż sami komuniści nie pozwolili przemawiać prezesowi miejscowej organizacji "Hechaluc-Pionier", Brzozie Moszkowi i usadowili na stole, z którego Brzoza początkowo przemawiał, komunistę Chonę Baren, która wygłosiła krótkie przemówienie, utrzymane w tonie antypaństwowym, następnie wzniosła okrzyki "precz z faszystami-sjonistami, niech żyje komunizm, niech żyje rząd robotniczo-chłopski, niech żyje Związek Radziecki" i wreszcie zaintonowała "Międzynarodówkę", którą komuniści odśpiewali. Zgromadzeni w synagodze sjoniści usiłowali usunąć komunistów i spowodowali tem wzajemną bójkę, w której komuniści pobili i poranili nożem kilku sjonistów. Dnia 16 b.m. komuniści ponownie przybyli na nabożeństwo do synagogi, gdzie wywołali awanturę, odebrali sztandar organizacji "Hechaluc-Pionier" i zniszczyli go. Ponadto w nocy z dnia 15 na 16 i z 16 na 17 b.m. komuniści z zemsty powybijali szyby w oknach domów niektórych sjonistów. W związku z powyższem zostały wydane odpowiednie zarządzenia.-Dochodzenie wdrożone.-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI .

Nr.BB.I. [illegible]5/3[illegible] T.

Dnia 19 lipca [illegible] r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

1/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego.

W Czarnej-Wsi, powiatu białostockiego, dnia 13 b.m. odbyło się przy udziale sekretarza OKR PPS Białystok, Tomasza Kapitułki zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku, do którego zarządu zostali wybrani: Stanisław Sułczyński - prezes, Szczepan Prasalkki - sekretarz, Jan Bosiak - skarbnik. Na temże zebraniu Sułczyński chciał złożyć relację z przebiegu i uchwał Kongresu Centrolewu w Krakowie, na który wyjechał na koszt partji, nie dopuściła do tegż jednakże policja, wobec czego Kapitułko zapowiedział zwołanie w najbliższych dniach w Czarnej-Wsi specjalnego zebrania politycznego. /50/.-

2/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego.

W Białymstoku dnia 13 b.m. pod przewodnictwem Lubena Naftalego odbyło się zebranie członków bundowskiego oddziału Związku w sprawach organizacyjnych i kasowych /200 osób/.-

b/ Polskie Związki Zawodowe.

Związek Kolejarzy Polskich.

W Łapach dnia 14 b.m. odbyło się zebranie walne członków oddziału ZKP, na którem prezes oddziału, Rzepkowski Ignacy złożył sprawozdanie z przebiegu i uchwał zjazdu okręgowego delegatów ZKP. W dyskusji nad tem sprawozdaniem wypowiadano się krytycznie o działalności Zarządu Głównego ZKP. Po dyskusji wybrano do nowego Zarządu oddziału Rzepkowskiego Ignacego, Daszkiewicza Stanisława, Butkiewicza Aleksandra, Łapińskiego Andrzeja, Czechowskiego Adama i Kardameszko Józefa /100./

5

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 9 b.m. odbyło się zebranie robotników państwowej fabryki tytoniowej pod przewodnictwem Korbuta Mikołaja. Przemawiał na zebraniu poseł Urbański Franciszek w sprawach uposażenia i emerytalnych /30/.

Tegoż dnia pod przewodnictwem Mikołaja Korbuta i przy udziale posła Urbańskiego Franciszka odbyło się zebranie robotników /państwowej rozlewni spirytusowej w Białymstoku w sprawach organizacyjnych i uposażenia /80/.

Wreszcie dnia 12 b.m. odbyło się zebranie robotników państwowej rozlewni spirytusowej, na którem Korbut Mikołaj omawiał wyłącznie sprawy organizacyjne. /30/.-

d/ Związki Rzemieślnicze i cechy.

W Białymstoku dnia 10 b.m. odbyło się zebranie cechu fryzjerów i perukarzy pod przewodnictwem Tofiło Józefa. Omówiono sprawę pracy w dnie świąteczne i wybrano komisję dla spraw ochrony młodzieży pracującej w zakładach fryzjerskich.

W Białymstoku dnia 9 b.m. odbyło się zebranie robotników, zatrudnionych w tkalniach zarobkowych. Przemawiał Bogdan Jan /PPS CK./ w sprawach ubezpieczenia tychże robotników w Kasie Chorych.

W Łomży dnia 13 b.m. odbyło się doroczne walne zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich. Przyjęto sprawozdania z działalności starego zarządu i wybrano nowy zarząd /80/.

Tegoż dnia w Łomży odbyło się zebranie ogólne rzemieślników z udziałem prezesa Izby Rzemieślniczej w Białymstoku, Grossera, sekretarza tejże Izby Millera i inż.Głogowskiego, instruktora korporacyj rzemieślniczych z Urzędu Wojewódzkiego, którzy wygłosili referaty w sprawach dotyczących pracy rzemieślników, podatków, egzaminów dla czeladników itp.-

e/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 18 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4438 osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dnia 11 b.m.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	44	44	-	-	24
Białystok-miasto	2540	2820	280	-	1104
Białostocki	375	460	85	-	92
Grodzieński	1105	1170	65	-	162
Łomżyński	71	71	-	-	21
Bielski	120	125	5	-	104
Ostrowski	17	26	9	-	17
Ostrołęcki	12	12	-	-	11
Suwalski	32	92	-	-	30
Sokólski	51	55	4	-	28
Szczuczyński	28	30	2	-	27
Wołkowyski	43	87	44	-	43

Zmniejszenie-494

.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.

6

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB I-2135/30.T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

W nocy z dnia 16 na 17 b.m. we wsi Daniłowce, gminy Wołpa w pow. grodzieńskim zostali zamordowani Nadzieja Dąbrowska, lat 37, jej córka lat 9 i syn lat 3. Mordercy, względnie morderca - posługiwali się siekierą. Mordu dokonano prawdopodobnie w celach rabunkowych. O dokonaniu mordu poszlakowany jest silnie Maciejczyk Marjan, który pracował sezonowo przy rpbotach kolejowych i zamieszkiwał we wsi Daniłowce. Dnia 13 b.m. był on na zabawie u krewnych zamordowanej, od których dowiedział się, że Dąbrowska posiada w domu znaczniejszą sumę pieniędzy. Maciejczyk zbiegł w niewiadomym kierunku po ujawnieniu morderstwa.-

b/ P o ż a r y.

Zanotowano 7 wypadków pożarów /straty poniżej 30.000 zł./. Straty wyrządzone przez te pożary sięgają sumy 95.000 zł.-

c/ Wypadki samochodowe.

Miały miejsce na terenie Województwa 4 wypadki samochodowe, przyczem w dwuch z nich poważniejsze obrażenia ciała odniosły 3 osoby.

d/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. - 1,

2/ zabójstw - 1,

3/ usiłowań zabójstw - 2,

4/ morderstw rabunkowych - 1, /3 osoby/,

5/ ciężkiego uszkodzenia ciała - 2,

OKRĘG BIAŁOSTOCKI

3B I 2135/30 T.

Dnia 19 lipca 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

IV. S T R A J K I.

Zatrudnieni przy budowie sanatorjum dla alkoholików i narkomanów w Swiacku - Wołkowiczowskim, gminy Wołkowiczowce w powiecie augustowskim robotnicy w liczbie 53, którzy zastrajkowali w dniach 7 b.m., przystąpili do pracy dnia następnego po uzyskaniu 15% podwyżki płac.-

Dnia 9 b.m. przystąpiło do pracy 3 robotników terpentyniarni Kagana i Bałkiesa w osadzie Podlasek, gminy Ruda w powiecie szczerzyskim, którzy zastrajkowali w dniu 5 b.m. Uzyskali oni 10% podwyżki płac.-

Robotnicy rolni /15 osób/ w majątku Krzemienica-Dolna, gminy Krzemienica w powiecie wołkowyskim, którzy zastrajkowali dnia 10 b.m. przystąpili do pracy na starych warunkach dnia 11 b.m.-

7

6/ uszkodzeń ciała w bójkach - 3,

7/ drobnych napadów rabunkowych - 2,

8/ większych kradzieży bez włamania - 3,

9/ dzieciobójstwa - 1,

10/ zniewolenia - 2,

11/ oszustw na znaczniejsze sumy - 3.

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym zasadniczo zmianom nie uległ, pogorszył się zaś w związku z przypadającymi na lipiec b.r. obchodami komunistycznymi pod względem politycznym w powiatach łomżyńskim, grodzieńskim i bielskim.

Wskutek częstych deszczów i częściowo zarządzeń władz zmniejszyła się wydatnie ilość pożarów przypadkowych.-

0-0-0-0-0-0-0

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I.2135/30 T.
Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Mieszkaniec wsi Swidwiborek w gminie Myszyniec, powiatu ostrołęckiego, Suchecki Władysław skazany został wyrokiem Sądu Okręgowego w Mławie na 2 miesiące więzienia, oraz wyrokami Sądu Powiatowego w Myszyńcu w jednym wypadku na 7 dni aresztu za oszustwo i w drugim wypadku na 2 miesiące aresztu za uprawianie niedozwolonej praktyki lekarskiej. Sąd Powiatowy w Myszyńcu wydał pierwotnie nakaz osadzenia Sucheckiego w więzieniu, później jednakże, naskutek jego prośby, zmienił swą decyzję i odroczył mu termin rozpoczęcia odbywania kary do dnia 20 lipca b.r. W międzyczasie Suchecki uplanował ucieczkę zagranicę, a ponieważ pozostawał w zażyłych stosunkach z komisarzem kontroli skarbowej w Myszyńcu, Łukasikiem przeto zaproponował mu przychwycenie transportu przemytu i w tym celu rzekomo prosił Łukasika o dostarczenie mu umundurowania służbowego, butów i rewolweru, które ułatwiłyby mu zatrzymanie przemytników. Przebrany w otrzymane od Łukasika umundurowanie i z rewolwerem Suchecki udał się dnia 24 czerwca wraz z Łukasikiem za wiedzą komendanta placówki Straży Granicznej "Pełta" oraz strażników Blocha i Ruszczyka na miejsce gdzie miał być przenoszony przemyt. Przemytu tegé komisarz Łukasik z Sucheckim dnia 24 czerwca b.r. nie zatrzymali. Dnia następnego komisarz Łukasik posłał do Sucheckiego po wypożyczone mu ubranie, buty i rewolwer, jednakże Sucheckiego już nie zastano. Po upływie kilku dni komisarz Łukasik dowiedział się, że Suchecki zbiegł do Prus Wschodnich, a oddał się w ręce żandarmerji. Zachodzi podejrzenie, że Suchecki

8

działał w porozumieniu z wywiadem niemieckim i, że zbiegł do Prus Wschodnich za wiedzą tegoż wywiadu, któremu chodziło o uzyskanie materjału dla propagandy przeciwpolskiej. Podejrzenie to potwierdza fakt, że Suchecki zbiegł do Prus Wschodnich przed dziesięcioletnią rocznicą plebiscytu na Mazurach, a nie mniej także okoliczność ogłoszenia w prasie wschodnio-pruskiej "rewelacyjnych" zeznań Sucheckiego złożonych przezeń władzom niemieckim. Na uwagę w tej materji zasługuje artykuł, zamieszczony dnia 29 czerwca b.r. w "Ortlesburger-Zeitung", którego treść jest następująca: "We czwartek przekroczył granicę niemiecką obywatel polski S. w pobliżu Fürstenwalde w powiecie Ortelsburgskim. Naskutek zameldowania pewnego nauczyciela został on aresztowany przez nadleśniczego krajowego Ch.lkę. Zeznania polaka, który jest wyższym komisarzem celnym, odsłaniają wstrząsający obraz stosunków, panujących w administracji w Kongresówce. S., który był przed wojną oficerem amerykańskim na Kubie, uczestniczył w wojnie od jej początku aż do końca, walcząc we Francji jako oficer armji Hallera. Jako gorący patrjota polski, udał się po wojnie do swego wopowstałego kraju ojczystego i wstąpił do armji polskiej, w której służył w ciągu szeregu lat jako oficer. Jako major został następnie, jak i wielu jego kolegów, przeniesiony do zarządu ceł. Opisuje on stosunki w Polsce jako niemożliwe. Z racji tych stosunków zmuszony był rozstać się z żoną i dziećmi i uciekł po zrezygnowaniu z posady swojej w okolice Warszawy, nie mógł bowiem nadal znosić marnowania w Polsce wszelkich wartości kulturalnych. Wrócił do kraju jako namiętny Polak, znalazł jednak wszędzie w wojsku i w zarządzie celnym korupcję. Dodaje on, że najstraszliwsze rozczarowanie ogarnia także coraz więcej jego kolegów i, że ludność z utęsknieniem wspomina czasy okupacji niemieckiej, ponieważ wtedy administracja była przynajmniej uczciwa. Aresztowany, który nie rozumie ani słowa po niemiecku, został przekazany właściwym władzom w Ortelsbur-

gu". Należy zaznaczyć, że Suchocki nie był ani oficerem W.P., ani też jakimkolwiek urzędnikiem celnym względnie funkcjonarjuszem Straży Granicznej.-

b/ Nielegalne przekroczenie granicy.

Dnia 11 b.m. w powiecie augustowskim został zatrzymany na granicy przez szeregowych Straży Granicznej dezerter z 76 p.p. Szumiel Nikodem, który w pierwszych dniach czerwca zbiegł do Prus Wschodnich, skąd wydaliła go żandarmerja niemiecka do Polski w dniu 11 b.m. Szumiela Nikodema przekazano właściwym władzom sądowym.-

Starostwo powiatowe w Wołkowysku zostało poinformowane, że zamieszkała we wsi Sawonie, gminy Rodorosk w powiecie wołkowyskim obywatelka litewska Kostko Emilja zbiegła w drodze nielegalnej do litwy.-

c/ I n n e.

Urzędnik Komisarjatu niemieckiej policji kryminalnej w Prostkach, Czarnecki domaga się od obywateli polskich, którzy przekraczają granicę z Polski do Prus Wschodnich na podstawie przepustek, wydawanych przez Starostwo Powiatowe w Grajewie, aby podpisywali protokuł zeznań w języku niemieckim i podkreślali w nich, że przybyli na terjtorjum Prus Wschodnich nie w celach, określonych w przepustkach, a tylko w celach poszukiwania pracy. Po sporządzeniu tego rodzaju protokułów wspomniani obywatele wysiedlani są niezwłocznie do Polski. W związku z tej Starosta Powiatowy w Grajewie interweniował u Landrata w Ełku o czem powiadomił Konsulat Polski także, ponieważ Starosta równocześnie zastosował jako środek odwetowy wstrzymanie wszystkich przepustek granicznych do Niemiec w sprawach handlowych, krajoznawczych i licząc na to, że ludność niemiecka w Prostkach, żyjąca tylko z ruch

9

granicznego, wywrze odpowiedni nacisk na miejscowe władze niemieckie.-

.0.0.0.0.

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.OD.I-2135/30.T.
Dnia 19 lipca 1930 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2135/30 T.
nia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

VIII. V A R I A.

a/ Polski Katolicki Kościół Narodowy.

Parafja Polskiego Katolickiego Kościoła Narodowego we wsi Podbołocie, gminy Krzemienica w powiecie wołkowyskim mimo przeciwdziałania duchowieństwa katolickiego pozyskuje coraz więcej zwolenników.

Ostatnio w powiecie wołkowyskim kolportowana jest odezwa p.t. "Prawda o hodurowcach", podpisana przez Franciszkanina O.Witalisa Jaśkiewicza, a skierowana przeciwko Polskiemu Kościołowi Narodowemu. Odpis odezwy zostanie Ministerstwu przesłany oddzielnie.-

b/ Pobicie działacza politycznego.

Dnia 11 b.m. w Białymstoku został pobity przez szoferów, należących do Związku Zawodowego Szoferów Kresów Wschodnich /PPS d.Frakcja Rewolucyjna/ prezes Komitetu Okręgowego PPS d.Frakcja Rewolucyjna w Białymstoku, Muszyński Aleksander prawdopodobnie z namowy działaczy PPS CKN. -

c/ Kolonje czerwonych harcerzy.

W Broku, powiatu ostrowskiego została otwarta kolonja czerwonych harcerzy, której patronuje poseł Dubois Stanisław. Z domu, w którym zamieszkują uczestnicy kolonji, powiewa czerwona flaga, zawieszana i opuszczana każdodziennie przy śpiewie "Czerwonego Sztandaru" /13/.-

d/ Artykuł w miesięczniku "Pracownik drzewny".

W numerze 6,7 miesięcznika "Pracownik drzewny" został umieszczony artykuł p.t."Gospodarka w puszczy białowieskiej". Autor artykułu w ostrej formie krytykuje sposób prowadzenia przez Departament Leśnictwa i Dyrekcję Lasów Państwowych w Białowieży przedsiębiorstw państwowych na terenie puszczy białowieskiej, przynoszący państwu duże straty materjalne. Ponadto oskarża on Dyrekcję Lasów Państwowych w Białowieży o stosowanie rusyfikatorskiej polityki personalnej zarówno w przedsiębiorstwach leśnych, jakoteż w samym zarządzie Dyrekcji krzywdzącej moralnie i materjalnie ludność polską i szkodliwej dla ogólnych interesów państwa. Szczegółowe sprawozdanie w związku z omawianym artykułem zostanie przesłane Ministerstwu oddzielnie.-

.0.0.0.0.

1

11 1

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Białystok, dn.4/X. 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N.4
za czas od dnia 28 września do dnia 4.
października 1930 r.

I. Sytuacja ogólna.

Przejawy działalności zewnętrznej elementów wywrotowych dostrzegano jedynie w Ostrołęce i okręgu Zambrowskim, gdzie rozpoczęły już akcję przedwyborczą PPS. Lewica i Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". W okręgu grodzieńskim obserwowane były ściśle konspiracyjne zabiegi działaczy KPZB. i PUWKP. w kierunku utworzenia komitetu wyborczego jedności robotniczo-chłopskiej.

Ruch zawodowy odznaczał dość intensywną działalność Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych, oraz zaczątek akcji organizacyjnej Związków Gospodarczych w Białymstoku.

Na rynku pracy notowane były pogarszania się konjunktury dla przemysłu drzewnego i nieznaczna poprawa konjunktury dla przemysłu chemicznego. W ogólnym bilansie tydzień ubiegły przyniósł obniżenie się liczby bezrobotnych z 5.237 do 5.060 /minus 177/.-

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

Dnia 4 października 1930r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

Dnia 24 ub.m. w Grodnie znaleziono po jednym egzemplarzu następujących wydawnictw: 1/ Biuletynu informacyjnego KC KPZB Nr.2 z czerwca b.r. i 2/ "Tezy rozszerzonego Komitetu Wykonawczego KMM z listopada 1929r., wyd.przez KC KZM ZB.

Dnia 28 ub.m. w Krynkach znaleziono egzemplarz kwietniowego r.b. wydawnictwa KC KZZB p.t."Krytyka błędów popełnionych w komórkach młodzieży komunistycznej."

Zwolniona przed kilku dniami z więzienia za kaucją b. techniczka Komitetu Rejonowego w Indurze Lipnik Chaja wyjechała z Indury w niewiadomym kierunku i jak przypuszczać należy zbiegła poza granice Państwa z zamiarem przedostania się do Argentyny.-

Powiat Wołkowyski.

Znani działacze komunistyczni Ilwicka Aleksandra ze wsi Parafjanowicze, gminy Piaski i Szot Michał ze wsi Lichinicze urządzili t.zw.ślub bolszewicki, polegający na tem, że Szot Michał, jak to jest we zwyczaju miejscowej ludności przyjechał do Parafjanowicz, skąd ze wszelkiemi ceremonjami zabrał Ilwicką i zawiózł ją do swego domu, gdzie urządził przyjęcie, na którem w charakterze świadków weselnych byli obecni Szot Aleksander i Maciesz Jan.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

W strefie działania KPP dostrzegano konfidencjalnie kompletowanie obsad poszczególnych instancyj partyjnych [illegible]

122

żowych.-

b/ Zwolnienie komunistów z więzienia.

W dniu 1 b.m. decyzją Sędziego Sledczego I Rewitu w Łomży zostali zwolnieni i oddani pod dozór policji Bracławski Walenty, student Cieśluk Henryk, Smolan Aleksander, Eryng Michał, Jaroszkiewicz Feliks, Jakubowicz Aron, Nader Pinia, Szyszkowski Stanisław i Berkman Abram, działacze PPS Lewicy i KPP, którzy zostali aresztowani podczas majowej roku bieżącego likwidacji organizacyj komunistycznych w Łomży.-

3/ P.P.S. L e w i c a.

Powiat Ostrołęcki.

Z inicjatyyy sekretarza Komitetu Okręgowego PPS Lewicy w Łomży, Aleksandra Modzelewskiego i delegata KC PPS Lewicy, oraz członk Komitetu Rejonowego PPS Lewicy Warszawa - Podmiejska Abrama Wajsmana vel Henryka Wassońskiego i przy udziale działacza PPS Lewicy w powiecie ostrołęckim Jana Szuby w dniu 18 sierpnia b.r. w Ostrołce został zorganizowany Komitet miejski PPS Lewicy, około którego zgrupowało się ponad 30 robotników, orjentujących się na PPS Lewicę. Na zebraniu organizacyjnem wspomnianego Komitetu, które odbyło się w mieszkaniu Jana Szuby, byli obecni, Jan Szuba, Abram Wajsman, Aleksander Modzelewski, i Józef Janczewski i Jan Makowiecki. Zorganizowany Komitet rozpoczął agitację i nawiązał łączność z komunizującymi elementami żydowskimi. Pod koniec sierpnia Komitet zwołał w mieszkaniu Jana Szeniawskiego zebranie konspiracyjne, na które przybył z Łomży Aleksander Modzelewski. Na zebraniu tem doszło do uzgodnienia zdań pomiędzy Komitetem PPS Lewicy i komunistami, których między innymi reprezentował karany 4-letniem więzieniem z art.102 K.K. Michał Chmielewski. We wrześniu omawiany

Komitet nawiązał kontakt ze znanym w powiecie ostrołęckim działaczem Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", Antonim Opęchowskim i wspólnie z nim zwołał na dzień 7 września b.r. do wsi Opęchowo w gminien Troszyn, powiatu ostrołęckiego konspiracyjny zjazd delegatów PPS Lewicy i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". Na konferencji tej, omówionej w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych, został wybrany Komitet wyborczy bloku lewic

Dnia 13 września b.r. na zwołanem przez Komitet PPS Lewic w Ostrołęce zebraniu tajnem w mieszkaniu Władysława Wojniaka w Ostrołęce wybrano Wojniaka i Zyska Trojne jako delegatów na mający się odbyć w Warszawie zjazd przedwyborczy delegatów PPS Lewicy. Na temże zebraniu wybrano komitet bezrobotnych, do którego weszli: Józef Janczewski jako prezes i Kazimierz Perc jako sekretarz, oraz powołano nowe prezydjum komitetu w składzie: Józef Janczewski - prezes, Jan Szuba - wiceprezes i skarbnik, Lucjan Bastek - sekretarz, oraz Abram Ekielczyk i Trojme Zysk - członkowie.

Dnia 26 ub.m. organa bezpieczeństwa na podstawie zgrupowanych materjałów przystąpiły do likwidacji traktowanych komitetów PPS Lewicy i bezrobocia, w której wyniku zostali zatrzymani: Jan Szuba, Dawid Budnik, Lucjan Bastek, Jan Makowiecki, Józef Janczewski, Kazimierz Perc, Franciszek Janczewski, Stanisław Wnenta, Szl Zonenberg, Chackiel Goldszlag, Mordko Wisznia, Abram Ekielczyk, Le ba Perkal, Szczepan Kalinowski, Władysław Staniszewski, Wincenty Mielnicki, Michał Chmielewski, Lejba Zylbersztajn i Trojme Zysk. Z pośród wymienionych z braku dostatecznych dla władz sądowych do dów winy zostali zwolnieni Lucjan Bastek, Wincenty Mielnicki, Lejba Perkal, Stanisław Wnent i Jan Kur, pozostałych zaś przekazano z materjałami oskarżenia Sędziemu Śledczemu w Ostrołęce, którego

cyzją zostali osadzeni w więzieniu: Józef Janczewski, Jan Szuba, Jan Makowiecki , Kazimierz Poro, Mortek Wiszania, Michał Chmielewski, Trojma Zysk i Abram Ekielczyk, zaś Dawid Budnik, Chackiel Goldszlak, Franciszek Janczewski, Szloma Zonenberg, Lejb Zylbersztejn i Szczepan Kalinowski.

Z materjałów dochodzenia wynika, że jednym z wybitnych działaczy KC PPS Lewicy jest zamieszkały w Warszawie przy ul.Ciepłej 14 m.4 Ferdynand Tkaczów, z którym współpracują Janina Rutkowska /Warszawa, Żórawia 47 m.23/ i Tomasz Czubatko /Warszawia, Pawia 63, m.63/ i, że Komitety PPS Lewicy w Łomży i Ostrołęce prowadziły ostatnio dość intensywną akcję moprowską.-

4/ Akcja przedwyborcza elementów wywrotowych.

Zlikwidowany Komitet miejski PPS Lewicy w Ostrołęce nakrótko przed likwidacją zwrócił się do Komitetu Centralnego PPS Lewicy o wskazówki co do prowadzenia akcji przedwyborczej. Naskutek tego Komitet Centralny PPS Lewicy wysłał wspomnianemu Komitetowi dnia 27 ub.m. pismo za Nr.450/30 następującej treści: "Natchmiast po otrzymaniu niniejszego przystąpcie do tworzenia Komitetu Wyborczego na Waszym Okręgu i skonstaktujcie się w tej sprawie najpierw z Kom.Miejsc.Łomża w ciągu przyszłego tygodnia po porozumieniu się z Łomżą przygotujcie na sobotę lub niedzielę 4,5 października konferencję okręgową wyborczą okręgu Nr.7 Łomża. Należy niezwłocznie nawiązać kontakty z miejscowościami leżącemi na terenie waszego okręgu wyborczego w pow.Ostrołęckim i Szczuczyńskim stale winne są wysyłać swoich delegatów na konferencję. Wskażcie nam czy możliwem jest urządzenie tej konferencji w Ostrołęce.

Oczekuje odpowiedzi natychmiast. Zawiadomcie o dokładnym terminie konferencji na którą wyślemy delegata - oczy-

wiście po uprzednim porozumieniu z K.M.Łomża.

Projektujemy ze swej strony odbycie konferencji Waszego Okręgu nie w Łomży, a właśnie w Ostrołęce i to ze względów na represje, które są teraz bardziej ostre w Łomży. Adres Komitetu Łomżyńskiego: Łomża, ul.Rybaki 6, Aleksander G O S K. Należy się spieszyć. Przysyłajcie sprawozdania conajmniej co tydzień o przebiegu ty. Czekamy na obszerny list. Arkusze do podpisów wyborców niebawem nadeślemy jak i wskazówki co do dalszych szczegółów roboty. Z proletarjack.pozdr./-/ M.Kramarz".-

c/ Wyroki sądowe.

Dnia 29 ub.m. rozpoczął się w Sądzie Okręgowym w Białymstoku proces przeciwko Czesmer Zełdzie, Szusterowi Hirszowi, Mojsak Nadzieji, Roszko Nadzieji, Liżańskiemu Aronowi, Rabinowiczowi Toli i Psachji Chackielowi, oskarżonym z art.102 cz.I K.K. Oskarżonych bronili adwokaci Berenzon, Honigwil i Arensztajn. Po dwudniowej rozprawie dnia 1 b.m. Sąd ogłosił wyrok, skazujący Czesmer Zełdę 8 lat c.więzienia, Nadzieję Roszko na 6 lat c.więzienia, Naftalego Rabinowicza na 6 lat c.więzienia, Mojsak Nadzieję na 4 lata c.więzienia, Hirsza Szustera i Chackiela Psachję na 4 lata więzienia, zamieniającego dom poprawy każdego i Arona Liżańskiego na 3 lata więzienia z.d.p.-

-.-.-.-.-.

7

14

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

III. Ruch zawodowy.

a/ Centralne Zrzeszenie Związków Zawodowych.

Oddział Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Ostrowi-Mazowieckiej wydał własnym nakładem odezwę następującej treści: "Chłopi. Drobni Rolnicy. Robotnicy Rolni i Leśni. Lata całe tumaniły Was rozmaite związki, wskazujące Wam, że drogą, jaką kroczycie, to droga obrony interesów chłopskich, interesów drobnego rolnika i robotnika rolnego oraz leśnego, gdy tymczasem zajmowały się tylko walką z Rządem oraz djetami poselskiemi.

Nadszedł jednak czas konieczności organizowania się dla walki o swoje prawa, o zdobycze drobnego rolnika i robotnika rolnego i leśnego, pod sztandarami, nie rozwydrzonych cekawistów, korfanciarzy, witosowców czy wyzwoleńców ale pod sztandarami głębokiej miłości dla Niepodległej Polski i Tego, który Polskę wyzwolił, zjednoczył i ocalił - Komendanta Józefa PIŁSUDSKIEGO.

Drobni rolnicy czy robotnicy rolni i leśni, którzy chcą poprawy bytu, racjonalnej gospodarki rolnej, obrony interesów drobnego rolnictwa czy bezwzględnej opieki nad robotnikami rolnymi i leśnymi, zwycięstwa zdrowej myśli niepodległościowej, któremu PIŁSUDSKI nie jest obcym, niech staje w szeregi naszych Związków.

Nie czas na oglądanie się. Teraz właśnie trzeba organizować się, zapełniać szeregi naszych Związków.

Nie pójdziecie przecież z chjeną, która w spółce z dojlidziarzami Polskę do zguby prowadziła, pieniądz zniszczyła, zubożyła kraj cały, że dziś Rząd musi prowadzić ciężką walkę z kryzysem.

Panowanie opozycji to panowanie spółki karjerowiczów, dojli-

b/ Klasowe Związki Zawodowe.

Białystok-miasto.

Dnia 25 ub.m. odbyło się zebranie pozostającego pod wpływem PPS CKW oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, na którem po przemówieniu przedstawiciela PPS Reginelli Aleksandra i przedstawiciela Bundu Asza Abrama postanowiono poprzeć materjalnie strajkujących robotników fabryki włókienniczej I.D.Szpiro i opodatkować się na ten cel w wysokości 4 zł. tygodniowo./60 osób/.-

Powiat Grodzieński.

Na zebraniu członków oddziału ZZK w Grodnie dnia 28 ub. m. uchwalono rezolucję, protestującą przeciwko wprowadzeniu w życie okólnika Ministerstwa Komunikacji, zakazującego potrącenia pracownikom kolejowym przy wypłacie poborów składek członkowskich na rzecz związków zawodowych [illegible] wzywano zarząd oddziału by bezpośrednio sam pobierał składki od [illegible]ków oddziału./30/.

W Grodnie dnia 29 ub.m. kilkunastu robotników fabryki zapałczanej "Marjos" na zebraniu organizacyjnem po referacie sekretarza Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych Koralickiego Longina postanowiło w najbliższym czasie zorganizować Klasowy Związek Zawodowy pracowników fabryki zapałczanej.-

Powiat Wys.-Mazowiecki.

Oddział ZZK. w Łapach zamierza wprzwiąć uchwałę protestującą przeciwko wprowadzeniu w życie wspomnianego wyżej okólnika Ministerstwa Komunikacji.-

c/ Gospodarcze Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 2 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału gospodarczych związków zawodowych. Do zarządu oddziału zostali powołani: Amenczenko - prezes, Urzędziarzy, tych co Żyrardów zniszczyli, krwawicę robotnika do ban-

krackiego Banku Ludowego zabrali, tych do dusili wolność, dusili chłopa i robotnika i krew w Krakowie przelewali.

Chłopi do szeregu. Wszyscy zapisujcie się do naszego Związku.

Wstępujcie tam, gdzie sztandar niepodległościowy Polski, tam gdzie walka o byt i Niepodległość, okupiona krwią Okrzei, Montwiła, Barona, gdzie idea PIŁSUDSKIEGO, i tych co szlaki syberyjskie usłali w drodze do wolności.

Zapisujcie się w szeregi Związku Zawodowego Drobnych Rolników w Polsce i Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce.

Nie zwlekajcie. Nie odkładajcie. Nadszedł czas prób. Mobilizujcie szeregi drobnych rolników oraz robotników rolnych i leśnych.

Niech żyje wolna i niepodległa Polska.

Niech żyje Wódz Narodu Józef PIŁSUDSKI i Jego Rząd.

Niech żyje odrodzony, na gruncie państwowym rozwijający się, ruch chłopski ~~związkowy drobnych rolników~~.

Odezwę tę podpisał także Związek Zawodowy Drobnych Rolników.

Miasto.

Dnia 28 ub.m. odbyło się pod przewodnictwem prezesa Józefa Gostowca i przy udziale sekretarza generalnego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, Kruka z Warszawy zebranie lokalnego Związku 2 oddziału 1, na którem po feferacie Kruka uchwalono rezolucję wyrażającą hołd Wielkiemu Bojownikowi o Niepodległość Polski, Wodzowi Narodu Józefowi Piłsudskiemu, oraz podkreślającą, że Związek Solidaryzuje się całkowicie z poczynaniami PPS d. Frakcja Rewolucyjna i w wyborach poprze bez zastrzeżeń listę prorządową.

/120/.-

9

4

bański - wiceprezes, Rogalski - sekretarz, oraz Lampeg Pińc Romańczukowa i Waluszkiewicz - członkowie, wszyscy pracowni Państwowej fabryki tytoniowej i Wytwórni Spirytusowej. Zarz oddziału wysłał depeszę hołdowniczą do Pana Prezydenta Rzec pospolitej i Pana Marszałka Piłsudskiego.-

d/ Pracownicze Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. odbył się zjazd wojewódzki Związku Niższych Funkcjonarjuszy Państwowych przy udziale d legata Zarządu Głównego, Mazgały Karola. Po referacie Mazga zjazd powziął szereg uchwał, dotyczących warunków bytowania niższych funkcjonarjuszów państwowych i wypowiedział się za koniecznością poparcia listy prorządowej przez wszystkich niższych funkcjonarjuszy państwowych. -

e/ Bezrobocie.

Według danych statystycznych z dnia 3 września b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w dniu 5063 osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn. 27. IX. 1930.	Zmniejszenie.	Wzrost	Po za
Augustowski	55	7	-	48	
Białystok-miasto	2265	2157	-	108	
Białostocki	688	753	65	-	
Grodzieński	1486	1495	9	-	
Łomżyński	200	162	-	38	
Bielski	169	469	300	-	
Ostrowski	8	10	2	6	
Ostrołęcki	12	12	-	-	
Suwalski	22	22	-	-	
Sokólski	45	45	-	-	
Szczuczyński	94	94	-	-	
Wołkowyski	16	11	-	5	
		Zmniejszenie:	177.		

Powiat Augustowski.

Dnia 25 b.m. Państwowe Zakłady Przemysłu Drzewnego w Lipowcu koło Augustowa, wskutek zmniejszenia produkcji wypowiedziały pracę 45 robotnikom.-

Białystok-Miasto.

Magistrat m.Białegostoku zatrudniał przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze na zatrudnienie bezrobotnych, około 300 bezrobotnych każdodziennie -

Dnia 29 ub.m. wskutek nieporozumień wspólników przy podziale zysków została unieruchomiona fabryka filców i wojłoków p.f."Dobrofilc", zatrudniająca 8 robotników.-

Powiat Białostocki.

Z braku funduszu na zatrudnienia bezrobotnych prowadzone dotychczas roboty publiczne przez samorząd zostały przerwane.-

Powiat Nielski.

Dnia 26 ub.m. została uruchomiona huta szklana w Rawce, zatrudniająca 300 robotników.-

Powiat Grodzieński.

Huta szklana w Grodnie wymówiła z dniem 27 ub.m. pracę 130 robotnikom z powodu ograniczenia produkcji.-

-.-.-.-.-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

IV. STRAJKI.

Trwający w Białymstoku od dnia 20 ub.m. strajk 90 robotników fabryki włókienniczej I.D.Szpiro został zakończony w dniu 29 ub.m. Właściciel fabryki zgodził się na podwyższenie płac robotniczych o 10% przy wykonywaniu zamówień rządowych - Unieruchomione w związku ze strajkiem poszczególne działy fabryki mają być puszczone w ruch do dnia 6 b.m.

W Grodnie dnia 24 ub.m. zastrajkowało 16 robotników odlejarni Grodola z powodu wydalenia z pracy 2 robotników -

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

V. Stan Bezpieczeństwa Publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 30 ub.m. w odległości 2 klm.od Wołkowyska z powodu defektu motoru i busoli wylądowała biorąca udział w raidzie awionetka SPAD D.8, prowadzona przez pilota Piotra Krasickiego i obserwatora Kondratowskiego, zamieszkałego w Warszawie. W czasie lądowania awionetki skrzydłem jej zostały zranione dwa konie.-

b/ Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. podczas interwencji w związku z zakłóceniem spokoju publicznego został uderzony pięścią w twarz posterunkowy Kural przez włóczęgę Henryka-Eugenjusza, którego aresztowano.-

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 30 ub.m. na szosie Wysokie-Mazowieckie-Zambrów w odległości 7 klm.od Zambrowa prowadzący samochód półciężarowy Bronisław Biernacki zasnął przy kierownicy, wskutek czego samochód upadł na słup telefoniczny. Jadący samochodem Icek Blosz, został ciężko ranny.-

d/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

W nocy z dnia 27 na 28 ub.m. w lokalu stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego "Rolnik" w Bielsku-Podlaskim rozpruto kasę ogniotrwałą i zabrano z niej 260 złotych gotówką.

W ostatnich dniach na stacji kolejowej Łapy w kasie bagażowej została wykryta popełniona przez kasjera Kuszewskiego Ignacego

kradzież 4920 zł. -

Dnia 30 ub.m. pod zarzutem współdziałania przy fałs
waniu paszportów zagranicznych zostali zatrzymani i przek
ni z materjałami oskarżenia władzom sądowym Perkowski Wł
sekretarz, oraz Drewnowski Stanisław i Prokowski Stanisł
urzędnicy Magistratu w Wysokiem-Mazowieckiem. Pierwszego
z nich władze sądowe zwolniły do czasu rozprawy sądowej
za kaucją, zaś dwóch pozostałych osadziły w więzieniu do
su złożenia kaucji w sumie 1000 zł. każdy.-

Dnia 2 b.m. pod wsią Jaszczółki w gminie Brańszczyk
powiatu ostrowskiego został zabity trzema strzałami rewo
wemi były gajowy lasów państwowych Stanisław Kachowicz.
cy, względnie sprawców zabójstwa dotąd nie odszukano.

Dnia 28 ub.m. na 117 klm. szlaku kolejowego Wołkowy
Zelwa został obrzucony kamieniami pociąg pośpieszny Nr.7
w którego wagonie międzynarodowym została wybita szyba.

e/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ kradzieży bez włamania - 9, w tem 3 w ubiegłym miesiąc
2/ kradzieży koni bez włamania - 1 / w ubiegłym miesiącu
3/ uszkodzenia ciała w bójkach 3, w tem jeden w ubiegł
miesiącu.-

f/ P o ż a r y.

Pożarów 12, w tem: 4 wskutek nieostrożnego obchodz
się z ogniem, 3 z rozmyślnego podpalenia, 2 wskutek wad
wej budowy kominów i 3 z przyczyn nieustalonych. Z pośró
pożarów wynikły straty: 2 po 5 tysięcy zł., 2 do 10.000
2 od 10 do 15 tysięcy złotych, jeden - 20 tysięcy złoty

i 5 ponad 30.tysięcy złotych. Przybliżone straty ogółem wynoszą 292 tysięcy złotych.

Większe pożary /ponad 30 tysięcy złotych są następujące:
1/ dnia 24 ub.m. we wsi Zalesie,gminy Mały-Płock w powiecie kolneńskim - 7 stodół z tegorocznemi zbiorami i 19 chlewów, z podpalenia zbrodniczego, straty 41 tysięcy złotych.
2/ dnia 27 ub.m. we wsi Komontowo, gminy Żytomla w powiecie grodzieńskim 8 stodół ze zbiorami - z nieustalonej przyczyny straty 25.360 zł.
3/ dnia 1.b.m. we wsi Horny,w gminie Hermica, powiatu grodzieńskiego - 12 stodół ze zbiorami, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, straty 43 tysięcy złotych.
4/ dnia 1 b.m. w Pobojewie-Pierwszem,gminy Piaski, w powiecie wołkowyskim stodoła i obora ze zbiorami, od iskry z motoru przy młóceniu zboża, straty 93 tysięcy złotych.
5/ dnia 3 b.m. w Suwałkach sześć domów, dwa chlewy, szopa i garaż, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, straty 73 tysięcy złotych. Podczas pożaru zatrzymano 4 osoby pod zarzutem usiłowania kradzieży i dwie za nieposłuszeństwo władzy przy akcji ratunkowej.-

g/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa, zarówno pod względem politycznym, jakoteż kryminalnym zmianom nie uległ i może być oceniany jako dobry.-

0-0-0-0-0-0

16

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy

Żandarmerja niemiecka wysiedliła z Prus Wschodnich do Polski za nielegalne przekroczenie granicy do Prus:Stanisława Bamila, ze wsi Krukowo, gminy Zaręby w powiecie Przasnyskim, Józefa Marzewskiego ze wsi Sukwa w gminie Nasiadki, powiatu ostrołęckiego i Antoninę Slaskównę ze wsi Wenecja, w gminie Turośl,powiatu kolneńskiego, których przekazano Sądowi Powiatowemu w Myszyńcu.

W powiecie kolneńskim za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Niemiec i z powrotem zatrzymano jedną osobę i przekazano ją właściwemu Sądowi Powiatowemu.-

17 19

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Dnia 4 października 1930r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 29 ub.m. skazał oskarżonego o szpiegostwo na rzecz Litwy w roku 1924 Nachmana Berknowskiego na 6 miesięcy więzienia.-

oooooooooooooooooooo

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40

VIII. V A R I A.

W Łomży na posiedzeniu dnia 20 ub.m. nowowybrany /dnia 7 września b.r./ Rady Powiatowej Kasy Chorych wybrano na przewodniczącego Stanisława Wiśniewskiego /BBWzR/ i na zastępcę Nochima Brzezińskiego, oraz do zarządu: z grupy ubezpieczonych Karola Gawrysia /PPS/ i Stanisława Dębowskiego /BBWzR/, a na ich zastępców Henryka Czerwińskiego /PPS/ i Jana Grochowskiego /BBWzR/, zaś z grupy pracodawców Konstantego Piotrowskiego i inżyniera Władysława Markowskiego /BBWzR/.

Na temże posiedzeniu koło pracy radnych wspomnianej Kasy zgłosiło następujący wniosek nagły, podpisany przez 25 członków rady:

1/ że do dnia dzisiejszego urzędujący Zarząd P.K.Ch., powstał w chwili organizacji Kasy, kiedy to poglądy członków Kasy na samą instytucję były niekrystalizowane, a zaś interesowanie Kasę małe, czego dowodem jest, że rozpisane wybory nie odbyły się.

2/ że wskutek tego władze Kasy zostały obsadzone przez jedną grupę ubezpieczonych o wyraźnem obliczu politycznem.

3/ że ostatnie wybory do Rady Kasy Chorych udowodniły zasadniczą pod tym względem zmianę, dając grupie tej rządzącej zaledwie 40 proc.głosów z pośród ubezpieczonych.

4/ że w wyniku tego układ sił społecznych w Radzie jaskrawo odbiega od układu sił w Zarządzie.

5/ że konieczne jest zharmonizowanie działalności Rady z działalnością Zarządu, przez zapewnienie wszystkim

grupom rzadnych słusznego udziału w pracach Zarządu,

6. Że drogą wyborów uzupełniających na dzień dzisiejszy wyznaczonych równowaga ta nie będzie ustalona, wnoszą:

Ze względu wyżej wymienionych Rada uchwalić raczy: zwrócić się do Okr.Urz.Ubezp.Społ.z wnioskiem o rozwiązanie całości dotychczasowego Zarządu i przeprowadzenie wyborów ponownych do pełnego kompletu Zarządu P.K.Ch"-

21

WOJEWODA PODLASKI
BB.I-4538/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52 za czas od dnia 21 do dnia 27 grudnia roku.-

Białystok, dnia 27 grudnia 1930 roku

T A J N E - P I L N E .
-:-:-:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-4538/30.T.
Białystok, dnia 27.XII.1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.
za czas od dnia 21 do dnia 27 grudnia 1930 r.

I. Sytuacja ogólna.

Tydzień ubiegły przemijał bez specjalnych wydarzeń z dziedziny ruchu wywrotowego, Konfidencjonalnie w dalszym ciągu dostrzegane były przejawy działalności elementów wywrotowych, stwierdzające, że KPP. i KPZB. główny nacisk kładą na zaostrzanie nastrojów wśród bezrobotnych i półbezrobotnych, oraz z-aktualizowanie t.zw.kampanji głodowej, prowadzonej każdorocznie w okresie zimowym.- Jakkolwiek kwestja bezrobocia na terenie województwa przynajmniej dotychczas nie przedstawia się gorzej, niż w roku ubiegłym, to jednakże możliwość zaostrzenia nastrojów wśród bezrobotnych jest większa, niż w latach ubiegłych, a to przedewszystkiem z racji opozycyjnej działalności PPS.CKW. i Bundu na gruncie Związków Zawodowych. Jak już podkreślono w poprzednich sprawozdaniach, PPS.CKW. w płaszczyźnie ruchu zawodowego chce się odegrać w okresie najbliższych miesięcy po przegranej w wyborach do Sejmu. Już dotychczasowe poczynania lokalnych organizacyj PPS.w odniesieniu do bezrobocia i bezrobotnych pozwalają przypuszczać, że PPS. będzie się starała wzmacniać swe wpływy w związkach zawodowych, jak sama zaznacza " w ogniu walk o najistotniejsze potrzeby mas robotniczych, zapoznawane przez Rząd i stronnictwo rządowe, które zapomina o swych zobowiązaniach wyborczych względem robotników".- Tego rodzaju nastawienie działalności PPS.CKW. nie-wątpliwie będą starali się wykorzystać komuniści, co uwzględnione zostało w zarządzeniach Urzędu Wojewódzkiego.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-4538/30.T.
Dnia 27 grudnia 1930 roku.-

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.

II. Ruch wywrotowy.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Uzyskano informacje, że na miejsce aresztowanej w Białymstoku Szapiro Lizy przydzielona ma być w najbliższych dniach instruktorka KC.KPZB., co do której zgrupowane już zostały dane rozpoznawcze.-

Dnia 23 b.m. bawiła w Białymstoku rozpoznana instruktorka KC.KPZB., która wspólnie z sekretarzem OK.KPZB.Białystok upatrzyła lokal dla techniki okręgowej i na składnicę okręgową literatury.

Dnia następnego wspomniana instruktorka zapoznała aparat techniczny OK.z upatrzonym lokalem.-

Dnia 24 b.m. w mieszkaniu Józefa Żywolewskiego z PPS. Lewicy odbyła się przy udziale Idźkowskiego Stanisława z PPS-Lewicy, oraz instruktorki KC.KPZB. i sekretarza OK.KPZB. Białystok konferencja w sprawie organizacji kampanji "Trzech L'

Powiat Białostocki. Według uzyskanych informacyj w dniach 30 listopada i 1 grudnia b.r. w Krynkach,powiatu grodzieńskiego odbyła się konferencja delegatów rejonu z grodzieńskiego okręgu KPZB. W konferencji tej brał udział z rejonu Zabłudowa w powiecie białostockim Wolf Lejzor, garbarz w Zabłudowie.

To samo źródło informuje, że zbiegły w lutym b.roku przed aresztowaniem za działalność komunistyczną mieszkaniec Zabłudowa, Bram Dawid został ostatnio aresztowany pod zarzutem działalności komunistycznej w Buenos-Aires i tamże osadzony w więzieniu. Opiekuje się nim przebywająca w Argentynie ko-

23

munistka z Bi Łegostoku Kapłan Michla.-

Powiat Grodzieński. Funkc onarjuszka KC.KPZB. ps."Jadźka", która w dniach 16 i 17 b.m. bawiła w Grodnie, nastawiła działalność OK.KPZB. Grodno na organizowanie komórek lewicy związkowej i frakcyj czerwonych w poszczególnych oddziałach związków zawodowych. Zadaniem lewicy związkowej i frakcyj czerwonych ma być rozszerzanie i organizacyjne umacnianie wpływów komunistycznych na gruncie ruchu zawodowego, prowadzenie w okresie zimowym kampanji wśród bezrobotnych [illegible] akcji głodowej, oraz tworzenie ogniw kierowniczych dla związków zawodowych na wypadek ich rozwiązania za działalność antypaństwową.

Jednym z przejawów realizowania przez OK.KPZB.Grodno wytycznych funkcjonarjuszki KC.KPZB. ps."Jadźka" było zebranie robotników fabryki zapałczanej "Marjos" w Grodnie dnia 21 b.m., na którem omawiano sprawę utworzenia lokalnego oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego i pozyskanie dla tegoż Związku wszystkich robotników wspomnianej fabryki zapałczanej, których znaczna część należy dotąd do Chrześcijańskiego Związku Zawodowego. Organizatorzy zebrania zwalczali gwałtownie Związek Chrześcijański za jego bierność w sprawach zwalniania i przyjmowania robotników przez dyrekcję fabryki bez zasięgania opinji Związku. Organizowaniem omawianego oddziału Związku zajął się komunizujący Raduński Jankiel robotnik fabryki "Marjos".

Dnia 19 b.m. w związku z komunistyczną akcją głodową w Grodnie w lokalu Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w czasie kontroli bezrobotnych rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitej na szapirografie w języku polskim odezwy OK.KPZB.Grodno z grudnia b.r., oraz ulotki w języku białoruskim na paskach bibułki z hasł

mi:"40% budżetu Polski idzie na potrzeby wojenne, ani grosza rządowi faszystowskiemu - rządowi głodu,terroru i wojny. Organizujcie masowy opór faszystowskiemu terorowi, twórzcie masową samoobronę".-

Dnia 18 b.m. w Grodnie /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.51/ znaleziono zwinięte w rolkę następujące wydawnictwa komunistyczne: 1/"Program i statut międzynarodówki komunistycznej", wydawnictwo w języku polskim KC.KPZB., datowane w Wilnie 1929 r.; 2/"Rezolucja KC.KPZB. o piątym zjeździe KPP." w języku rosyjskim; 3/"Do prasowego biuletynu Nr.7 i 7-a podstawowe tezy i instrukcja do referatu na temat o walce przeciwko wojnie w związku z wykryciem kontrrewolucyjnej szkodliwej organizacji w ZSSR.", wydawnictwo Agitpropu KC.KPZB. w języku rosyjskim; 4/ "Instrukcja KC.KPZB. o rozpracowaniu uchwał V.zjazdu KPP. i IVplenum KC.KPZB.", wydawnictwo w języku rosyjskim z datą 1.IX.1930 r.

W rolce ponadto znajdowała się kartka z notatką w języku rosyjskim:" Proszę niezwłocznie osobiście doręczyć ten statut tow. Anastazji Charczenko i dowiedzieć się, jaki jej jest pseudonim , potrzebny bardzo dla celów konspiracyjnych, gdyż tak dłużej być nie może. Za KMM. Fienia - Grodno ". Jak wynika z materjału przeprowadzonego dochodzenia, autorem napisu na kartce był prawdopodobnie Bieńko Konstanty, robotnik stolarski, zamieszkały w Grodnie przy ulicy Obozowej Nr.18, który przez pewien czas pozostawał w bliższych stosunkach z Anastazją Charczenko. Ponieważ ostatnio zerwała ona z Bieńko, przeto, chcąc się na niej zemścić, Bieńko umieścił jej nazwisko na kartce znalezionej z odezwami komunistycznemi. Bieńko w początku 1930 roku nawiązał kontakt ze Stowarzyszeniem Esperantystów i Związkiem Wolnomyślicieli Polskich w Warszawi i począł organizować oddziały tych stowarzyszeń w Grodnie, mające zgrupować elementy skrajnie radykalne. Bieńko, który niewątpliwie należał do KD.KPZB.Grodno,został zatrzymany i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

24

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 18 b.m. w Zambrowie wywieszono na przewodach telefonicznych transparent z hasłami:" Precz z rządem faszystowskim precz z uciskiem narodowościowym na Ukrainie Zachodniej, cześć pamięci Liebknechta, Lenina i Róży Luksemburg. ZMK."

W nocy z dnia 19 na 20 b.m. we wsi Modzele-Wygoda na drodze prowadzącej do stacji kolejowej Czerwony-Bór rozrzucono kilka egzemplarzy odezw KC.KPP. notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.

Dnia 20 b.m. w Łomży do skrzynki pocztowej została wrzucona zapieczętowana koperta z napisem:" W-ni P.Czytaj i oddaj drugiemu". W kopercie znajdowało się 12 egzemplarzy listopadowej odezwy KC.KPZB.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-4538/30.T.

Dnia 27 grudnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Dnia 20 b.m. w Białymstoku w lokalu OKR.PPS.CKW. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Budowlanych, na którem po przemówieniu sekretarza Okręgowej Komusji Klasowych Związków Zawodowyc Kapitułki Tomasza postanowiono interwenjować pośrednio przez wyłonioną specjalnie delegację w Urzędzie Wojewódzkim w sprawie pomocy doraźnej dla bezrobotnych murarzy i brukarzy. Delegacja ta zgłosiła się w Urzędzi Wojewódzkim w dniach 22 i 23 b.m.,a następnie dnia 23 b.m. na ogólnem zebraniu złożyła sprawozdanie z wyników interwencyj w Urzędzie Wojewódzkim. Przewodniczący delegacji Prus Michał oświadczył m.in., że jeżeli po świętach Rząd nie przyjdzie z należytą pomocą bezrobotnym w Białymstoku, to bezrobotni ci znajdą sposób na zainteresowanie się ich losem przez wł dze rządowe. Uzupełniając sprawozdanie Prusa, Kapitułko podkreślił,że bezrobotni nie żądają jakiejkolwiek jałmużny,a domagają się jedynie pra

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 27 b.m.na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 10.003 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn.19 bm.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobier zapomo
Augustowski	389	338	-	51	224
Białystok-miasto	4.373	4.026	-	347	1369
Białostocki	1.190	1.177	-	13	304
Grodzieński	2.014	1.535	-	479	324
Łomżyński	361	343	-	18	156
Bielski	317	317	-	-	208
Ostrowski	243	267	24	-	243
Ostrołęcki	213	213	-	-	-
Suwalski	200	62	-	138	49
Sokólski	70	64	-	6	51
Szczuczyński	598	68	-	530	36
Wołkowyski	35	24	-	11	35

W z r o s t - 1.569

25

Białystok-Miasto. W ciągu tygodnia została wstrzymana praca w pięciu fabrykach włókienniczych, zatrudniających ponad 300 osób.

Powiat Grodzieński. Z dniem 20 b.m. fabryka dykty braci Braum w Grodnie zwolniła z pracy z powodu braku materjału do przeróbki 350 robotników.-

Powiat Szczuczyński. Bezrobotni z Grajewie i Szczuczynie /293 i 305/ gwałtownie domagają się u Starosty Powiatowego dania im możności zarobkowania, lub udzielania zapomóg w okresie zimowym.

Powiat Łomżyński. Dnia 22 b.m. do prezydenta m.Łomży zgłosiło się 80 bezrobotnych z żądaniem wypłacenia im zaliczek na poczet należnych zasiłków z funduszu bezrobocia, których nie mogą otrzymać z powodu t.zw.okresu martwego. Ponieważ zaliczki te zostały bezrobotnym z drobnych kwotach wypłacone przez Magistrat dnia następnego, przeto do podniecenia nastrojów bezrobotnych nie doszło.-

Powiat Suwalski. Dnia 20 b.m. do Starosty Powiatowego w Suwałkach zgłosiła się delegacja bezrobotnych robotników m.Suwałk z prośbą o wyjednanie im zapomóg na okres zimowy.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-4538/30.T.
Dnia 27 grudnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.

IV. S t r a j k i .

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-

EWODA BIAŁOSTOCKI
.BB.I-4538/30.T.
a 27 grudnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia i przestępstwa.

iat Augustowski.

Dnia 23 b.m. dozorca jezior państwowych Maksimowicz Franciszek zamieszkały w Augustowie w stanie nietrzeźwym podczas kłótni ulicznej strzelił z rewolweru do Kozłowskiego Władysława właściciela bufetu na stacji kolejowej w Augustowie. Ciężko rannego Kozłowskiego umieszczono w szpitalu miejskim, zaś Maksimowicza aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

łystok-Miasto.

Dnia 25 b.m. w mieszkaniu Jurowszczyka Wincentego na przedmieściu Pieczurki szeregowy 3 baonu telegraficznego w Grodnie Edward Jerzewski i szeregowy 1 dyonu samochodowego w Brześciu nad Bugiem Edward Ambrożejko pokaleczyli bagnetami wspomnianego Jurowszczyka. Żołnierzy rozbrojono i przekazano do dyspozycji władz wojskowych.-

iat Bielski.

Dnia 23 b.m. do mieszkania Szulca Alfreda w Ciechanowcu wtargnęło dwuch osobników, którzy pod groźbą rewolweru zrabowali Szulcowi 700 złotych, 18 dolarów, 75 rubli w złocie i kilka weksli, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku.

t Łomżyński.

Mieszkaniec osady Wizna Tomasz Nerkowski dnia 22 b.m. manipulując znalezionym pociskiem artyleryjskim spowodował wybuch tegoż pocisku, skutkiem czego doznał poszarpania rąk i poparzenia twarzy. Nerkowskiego w stanie ciężkim umieszczono w szpitalu w Łomży .-

b/ Pożary.

Na terenie Województwa miało miejsce 7 pożarów , wszystkie ły wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.- Pożary te wyrz straty - 6 do 3.000 złotych każdy i 1 - 17.000 złotych. Ogólna sum wynosi 34.000 złotych.-

c/ Wypadki samochodowe.

W ubiegłym tygodniu zanotowano 4 wypadki samochodowe, któr pociągnęły za sobą ofiar w ludziach.-

d/ Wypadki i przestępstwa mniejszej wagi.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Oporu władzy - - 4.
2/ Fałszerstw - - 2.
3/ Kradzieży - - 11.
4/ Dzieciobójstw - 2.

e/ Ocena ogólna.

We wszystkich powiatach Województwa stan bezpieczeństwa publ pod względem politycznym i kryminalnym był dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

EWODA BIAŁOSTOCKI
.BB.I-4538/30.T.
a 27 grudnia 1930 r.

27

Sy uacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 53.

VI. Sprawy graniczne.

- N e g a t y w n e .-

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-4538/30.T.
Dnia 27 grudnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

28

WODA BIAŁOSTOCKI
BB.I-4538/30.T.
27 grudnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.52.

VIII. V A R I A.

- A k t y w n e. -

-:-:-:-:-:-:-:-

ODA BIAŁOSTOCKI

P.I 2/15/30.T.

yjne sprawozdanie tygod-
r.1 za czas od dnia
dnia 1930 roku do dnia
nia 1931 roku.-

Biały ok. dnia...stycznia 1931 roku

T A J N E - P I L N E !
-:-:-:

30 1

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-2/15/30.T.

Białystok, dnia 3.I.1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

za czas od dnia 28 grudnia 1930 roku do dnia 3 stycznia 1931 roku.

I. Sytuacja ogólna.

W ubiegłym tygodniu bardziej charakterystyczne wydarzenia z dziedziny ruchu wywrotowego nie miały miejsca, jeżeli pominąć nieznaczne poczynania OK.KPP.Łomża w kierunku agitacji wśród żołnierzy i dążenia organizacyj wywrotowych w Grodnie do wywołania strajku ekonomicznego pracowników krawieckich. Najbardziej aktualną sprawą zarówno dla władz i społeczeństwa, jako też dla elementów wywrotowych i nieodpowiedzialnych było bezrobocie, które zaostrzyło się szczególnie w Białymstoku, Łomży, Grodnie, Grajewie i Szczuczynie. Jak już podkreślono w poprzednich sprawozdaniach, kwestja bezrobocia wykorzystywana jest dla celów politycznych przez PPS.CKW. i Bund, które dążą wyraźnie do zaostrzenia nastrojów wśród bezrobotnych, co oczywiście sprzyja zamierzeniom elementów wywrotowych. Elementy te, co zresztą stwierdzają dostrzeżone fakty, usiłują doprowadzić do demonstracyjnych wystąpień bezrobotnych, t.zw. "marszów głodowych" i zaburzeń ulicznych. Swiadczy o tem m.in. charakter zamierzonych wystąpień bezrobotnych w Białymstoku dnia 3 b.m. Z uwagi na to wydane zostały odpowiednie zarządzenia. Oceniając ogólnie kwestję bezrobocia na terenie Województwa podkreślić należy, że nie przedstawia się ona gorzej, niż w roku ubiegłym, tembardziej, że wśród samego społeczeństwa silniejsze jest niż w latach poprzednich odczucie dla konieczności pomocy doraźnej bezrobotnym ze strony tegoż społeczeństwa i, że ogół bezrobotnych przekonany jest o zrozumienie jego położenia przez Rząd i czynniki państwowe.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-2/15/30.T.
Dnia 3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

II. Ruch wywrotowy.

I/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Delegowana do OK.KPZB.Białystok funkcjonarjuszka KC. KPZB. na miejsce aresztowanej w Białymstoku dnia 18 sierpnia ub.r. Szapiro Lizy rozwinęła intensywną działalność, obliczoną przedewszystkiem na odbudowanie kontaktów w terenie i ożywienie poszczególnych organizacyj wywrotowych w okręgu. W swej pracy napotykała ona na znaczne przeszkody z powodu braku środków finansowych, odczuwanego szczególnie przez Mopr, który w ostatnim tygodniu zmuszony był ograniczyć się do przesyłania więźniom politycznym dwa kilo chleba razowego na osobę zamiast całego szeregu innych środków żywnościowych.-

Dnia 30 ub.m. został aresztowany w Białymstoku pod zarzutem działalności antypaństwowej i dnia następnego przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym Czekurow Włodzimierz, komunizujący działacz PPS.Lewicy, który przez dłuższy czas ukrywał się przed aresztowaniem w Wilnie.-

Powiat Bielski.

Uzyskano informacje, że dnia 19 ub.m. podczas uczty weselnej w Sieniatyczach u Frejdy Szewc komuniści Icko Krys i Chana Kosowska zbierali ofiary na cele Mopru.

Powiat Grodzieński.

Organizacje komunistyczne w Grodnie, realizując polecenia KC.KPZB. co do przeprowadzania kampanji ekonomicznej, wszczęły wśród robotników krawieckich agitację za strajkiem w celu przeciwdziałania zamierzeniom właścicieli zakładów kra-

31

wieckich, którzy z powodu zastoju w przemyśle krawieckim chcą przeprowadzić redukcję robotników.w swych zakładach. Zmierzającą do wywołania strajku akcją kierują członkowie grodzieńskiego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, rozwiązanego za działalność antypaństwową - Szymon Prusak, Oszer Elgin, Motel Swiecznik, Chaim Kazański i Ela Grandzicki.

Zbiegły w październiku ub.r. z Grodna w obawie przed aresztowaniem ówczesny skarbnik KM.KPZB.Grodno Abramowicz Aleksander przebywa obecnie w Wilnie.-

Zbiegły w tymże czasie z Grodna były sekretarz KM.KPZB.Grodno Sokół Iser przebywa obecnie w Białymstoku.-

Zbiegły z Grodna w majuub.r. członek ówczesnej obsady OK. KZMZB.Grodno Alpert Judel został w listopadzie ub.r. zatrzymany w Królewcu przez policję niemiecką i pociągnięty do odpowiedzialności za nielegalne przekroczenie granicy.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Łomżyński. W nocy z dnia 28 na 29 ub.m. w Łomży wzdłuż ogrodzenia koszar 33 p.p. zostały poprzyczepiane do drutu kolczastego i częściowo porozrzucane egzemplarze /60/ odbitej na powielaczu odezwy OK. KZMwP. Łomża z grudnia ub.r. p.t."Do żołnierzy stacjonowanych w okręgu łomżyńskim". Odpis odezwy załączony.-

Dnia 30 ub.m. na kurytarzu biura Magistratu m.Łomży rozrzucono 110 egzemplarzy odbitej na powielaczu odezwy KD.KPP.Łomża z grudnia ub.r. p.t."Do robotników i robotnic m.Łomży i okolicy". Egzemplarz tej odezwy został przesłany Ministerstwu przy sprawozdaniu w sprawie aresztowanego w Łomży dnia 11 grudnia ub.r Aleksandra Goska.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-3/15/30.T.
Dnia 3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Brańsku powstał oddział Związku Zawodowego Robotników Rol R.P. /20/. Instruktorem oddziału ma być Bronisław Bachurzew ki, nek PPS.CKW., zamieszkały w Brańsku.

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 3 b.m. na terenie Województwa Białost pozostawało w tym dniu bez pracy 11.430 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn.27 ub.m.	Zmniejszenie.	Wzrost.
Augustowski	397	389	-	9
Białystok-miasto	4.691	4.373	-	318
Białostocki	1.557	1.190	-	367
Grodzieński	2.069	2.014	-	55
Łomżyński	375	361	-	14
Bielski	700	317	-	383
Ostrowski	247	243	-	4
Ostrołęcki	213	213	-	-
Suwalski	200	200	-	-
Sokólski	96	70	-	26
Szczuczyński	700	598	-	102
Kolkowski	185	35	-	150
		Wzrost: - -		1.427

Powiat Augustowski. Bezrobocie w powiecie nie wpływa na nastroje lud rodziny bowiem bezrobotnych osiadłe są na roli i przet sie zimowym przychodzą tymże bezrobotnym ze skuteczną

32

Przeważający odsetek bezrobocia stanowią robotnicy państwowych zakładów drzewnych w Lipowcu, nieczynnych każdorocznie w okresie zimowym.-

owiat Białostocki. W okresie od dnia 20 grudnia ub.r. z braku zamówień zostały unieruchomione w powiecie fabryki włókiennicze: Cytrona w Supraślu /445 robotników/, Czczańskiego i Krukowskiego oraz Trylinga w Wasilkowie /55 i 100/, Herszhorna w Supraślu /32/ i braci Andurskich w Pieszczanikach /25/.-

iałystok-Miasto. Unieruchomione zostały trzy fabryki włókiennicze, zatrudniające 315 robotników.-

Dnia 2 b.m. po zebraniu w lokalu OKR.PPS.CKW. sezonowi robotnicy budowlani w liczbie około 100 osób zgromadzili się przed bramą Urzędu Wojewódzkiego, skąd wysłali delegację do Wojewody. Delegacja ta została poinformowana o rozszerzeniu pomocy żywnościowej i opałowej dla bezrobotnych.- Po powrocie delegacji zgromadzeni rozeszli się spokojnie.-

Dnia 3 b.m. sezonowi robotnicy budowlani, podburzeni przez elementy nieodpowiedzialne usiłowali urządzić pochód demonstracyjny, posiadający wszelkie cechy "komunistycznego marszu głodowego", pod gmach Magistratu i bramę Urzędu Wojewódzkiego, do czego niedopuszczono z uwagi na bezpieczeństwo publiczne i wydane już zarządzenia Wojewody co do akcji pomocy żywnościowej i opałowej dla bezrobotnych. Jako poszlakowanych o podburzanie bezrobotnych zatrzymano Prusa Antoniego, członka KM.KPZB.Białystok i Dowgalskiego Marka, działacza PPS.CKW. zwolnionego przed kilku dniami z więzienia po odbyciu półrocznej kary za przestępstwo natury kryminalnej. Dowgalskiego po zbadaniu zwolniono, a równocześnie skierowano przeciwko niemu do władz sądowych materjały oskarżenia z art. 129 K.K. Prus Antoni i zatrzymana również jego żona zostaną przekazani władzom sądowym z materjałami oskarżenia z art.102 i 129 K.K. do sprawy Stankiewicza i Gulko, omówionej w sprawozdaniu do Mini-

sterstwa Nr.BB.II-4404/30.T. z dnia 15 grudnia 1930 roku.

Powiat Grodzieński. W Grodnie dnia 3 b.m. około 200 bezrobotnych interwenjowało pośrednio przez delegację w Magistracie i u Starosty Powiatowego w sprawie pracy lub zapomóg. Zachowanie się ich poza kilku jednostkami było spokojne - Za opór władzy zatrzymano Moryca Wicina.

Większość z pośród bezrobotnych w powiecie stanowią robotnicy sezonowi i robotnicy fabryki dykty braci Braun w Grodnie.

Powiat Łomżyński. Dnia 30 ub.m. na posiedzeniu prezydjum Magistratu i Rady Miejskiej w Łomży postanowiono zwrócić się w odezwie do społeczeństwa, ażeby samo opodatkowało się ono na rzecz bezrobotnych w wysokości jednego złotego miesięcznie od każdego punktu świetlnego przez trzy miesiące zimowe, co dałoby sumę od 2 do 3 tysięcy złotych miesięcznie na cele pomocy bezrobotnym.-

Powiat Szczuczyński. Większość bezrobotnych w Grajewie i Szczuczynie stanowią robotnicy sezonowi, którzy nawet w okresie letnim odczuwali brak pracy, a przeto nie mieli możności zaopatrzenia się na okres zimowy, wskutek czego obecne ich położenie jest wyjątkowo ciężkie.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

33

WODA BIAŁOSTOCKI

BP.I-2/15/30.T.

3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

IV. S t r a j k i .

at Grodzieński.

Długotrwały zatarg robotników garbarskich z właścicielami garbarń w Krynkach został zlikwidowany. Robotnicy po dojściu do przekonania, strajk w okresie zimowym mógłby się skończyć dla nich niepowodzeniem, wyrazili zgodę na obniżenie im dziennych zarobków o 20%.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-2/15/30.T.
Dnia 3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Białystok-Miasto. Dnia 1 b.m. w koszarach rezerwy P.P. odebrał sobie życ wystrzałem z rewolweru posterunkowy Seliga Stanisław z obsa tejże rezerwy. Przyczyna t gnięcia się na życie nie został ustalona, jest ją jednakże prawdopodobnie zawód miłosny.-

Powiat Ostrowski. Dnia 28 ub.m. we wsi Sulencin-Szlachecki, gminy Komor podczas zabawy tanecznej został ciężko zraniony szpadlem w Łada Czesław przez uczestników zabawy. Sprawców zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Białostocki. Dnia 26 ub.m. w Wasilkowie został pobity na tle porac osobistych posterunkowy P.P. Władysław Zawadzki z Komendy P Lidzie przez mieszkańców Wasilkowa Godlewskiego Jana i Godl skiego Bronisława. Posterunkowy Zawadzki doznał lekkich obr ciała.

b/ P o ż a r y.

W ubiegłym tygodniu na terenie Województwa miało miej sześć pożarów, wszystkie powstały wskutek nieostrożnego obc dzenia się z ogniem. Pożary te wyrządziły szkody: 2 po 4.00 każdy, 2 od 5 do 10 tysięcy złotych, 1 - 17.000 złotych i 1 osiemdziesiąt tysięcy złotych. Wszystkie wymienione pożary p padają na grudzień ub.r.-

Dnia 28 ub.m. w Grodnie spłonął główny budynek tarta leckiego wraz z urządzeniem technicznem i kotłownią. Straty szą około 180.000 złotych. Pożar powstał wskutek nieostro n obchodzenia się z ogniem przez palacza tartaku Zinkow Alek dła, który rozpalona szczapą drzewa odgrzewał zamarznięte r

koło podłogi saszarni.

Ogólna suma strat wyrządzonych przez pożary w ubiegłym tygodniu wynosi około 220.000 złotych.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa był dobry zarówno pod względem politycznym, jako też kryminalnym.

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-2/15/30.T.
Dnia 3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Grodzieński. Dnia 29 ub.m. został zatrzymany mieszkaniec wsi Randomańce w gminie Marcinkańce, litwin Witold Czyras, który przez kilka miesięcy przebywał na Litwie, skąd obecnie w drodze nielegalnej powrócił do Polski rzekomo w celu zaofiarowania władzom polskim swych usług w zbieraniu informacyj o Litwie -

Powiat Szczuczyński. Dnia 29 ub.m. władze niemieckie wysiedliły do Polski Ludwika Granosa, zamieszkałego przed wyjazdem do Niemiec w kolonji Janów, gminy Kisielin w powiecie Horochów na Wołyniu, wraz z żoną i trojgiem dzieci, oraz Emil Frajtag, zamieszkały przed wyjazdem do Niemiec w kolonji Ludwików, gminy Torczyn w powiecie łuckim. Wymienionych tegoż dnia wysiedlono z powrotem do Niemiec. W sprawie ich wysiedlenia z Niemiec Starosta Powiatowy w Grajewie zwrócił się z interwencją do Landrata w Ełku.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

NODA BIAŁOSTOCKI

P.I-2/15/30 T.

3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

6 Negatywne.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.I-2/15/30.T.
Dnia 3 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

VIII. VARIA.

- Negatywne. -

-:-:-:-:-:-:-:-

Odpis!

36

OMUNISTYCZNY ZWIĄZEK MŁODZIEŻY w POLSCE /Sekcja KMM./

o żołnierzy stacjonowanych w okręgu Łomżyńskim!

owarzysze żołnierze!

ząd Faszystowski wyciągnął was z chałup, oderwał od warsztatu, z ziemi, aby as ubrać w mundury żołnierskie i wyćwiczyć z was dobre, posłuszne wojsko la obrony majątków obszarniczych i przyszykowaniu was do wojny z robotnika- i i chłopami związku sowieckiego.

W tym samym czasie,gdy was musztrują, pędzą bez chwili wytchnienia, by asz nie zostawić czasu do myślenia, w tym samym czasie wasi bracia i ojcowi Ukrainie Zachodniej,nie mogą dłużej znieść ucisku obszarników i rządu rwawego dziada Piłsudskiego, porwali się do walki o wolność coraz częściej ą z dymem majątki obszarników ukraińskich i polskich. Rząd fasz. chcąc zdu ć walkę wyzwoleńczą chłopów ukraińskich wysłał tysiące policjantów i żan- rmów, którzy katują i znęcają się, kują w kajdany i masami wtrącają braci szych do lochy więziennych.-

Ten sam rząd,który katuje waszych braci i ojców,z was chce przygotować posłuszne mięso armatnie do wojny z sowietami.

Po tamtej stronie na Ukrainie Sowieckiej niema ucisk, niema kryzysu,tam łop i robotnik w coraz większym żyją dobrobycie,tam żołnierz jest wolnym yatelem, dlatego szykuje Rząd fasz.wojnę przeciw ZSRR.

ŻOŁNIERZE UKRAINCY! podnieście głos protestu przeciwko ekspedycjom karnym na rainie Zachodniej! Zademonstrujcie waszą solidarność z masami pracującemi rainy Zachodniej!

ch żyje wspólna walka żołnierzy i mas pracujących o prawo do samookresle- UZ.i BZ. aż do oderwania! Niech żyje wspólna walka robotników i chłopów raińskich, polskich, niemieckich, białoruskich żydowskich o d robotniczo-chłopski!

ch żyje Ukraina Radziecka! Ręce Precz od ZSRR. Niech żyje Komunistyczny ązek Młodzieży w Polsce!

dzień 1930 r.

Łomżyński Kom.Okręg.KZMwP.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2 za czas od dnia 4 do dnia 10 stycznia 1931 r.

Białystok, dnia 10 stycznia 1931 roku

37

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego
w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2. za czas od dnia 4 do dnia 10 stycznia 1931 roku.-

Za Wojewodę:

/ M. Syska /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Samodzielny Ref.Informac.DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK.IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " DOK.I. w Warszawie,
K.O.P. "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.-

H.P.

Dowództwo Okręgu Korpusu № IX
Wpłynęło dn. 15/I 1931 L. 127
Załączników

38

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.
Dnia 10 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2.
za czas od dnia 4 do 10 stycznia 1931 r.

I. Sytuacja ogólna.

Ubiegły tydzień nie przyniósł ważniejszych, ani też bardziej charakterystycznych wydarzeń z dziedziny bezpieczeństwa publicznego.

W ruchu wywrotowym uzewnętrzniały się paraliżowane skutecznie przygotowania organizacyj komunistycznych do kampanji obchodu "Trzech L", zaś w ruchu zawodowym dominowała sprawa bezrobocia.

Na rynku pracy notowany był dalszy wzrost bezrobocia, który według wszelkiego prawdopodobieństwa zbliża się do punktu kulminacyjnego, tembardziej, że istnieje możliwość uruchomienia w niedługim czasie tarkatów państwowych w Hajnówce i kilku większych fabryk włókienniczych w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym. Co do wspomnianych fabryk należy zauważyć, że właściciele ich mogliby i mają możność uruchomić je już obecnie, zwlekają jednakże z tem z wyraźną chęcią doprowadzenia do obniżenia płac robotniczych.i uzyskania pewnych ulg w dziedzinie świadczeń socjalnych. Dowodzi tego przebieg zwołanej przez Wojewodę dnia 9 b.m. konferencji z przemysłowcami, na której przedstawiciele przymysłowców wyraźnie podkreślali konieczność ich zdaniem obniżenia płac robotniczych i uwzględnienia całego szeregu odwołań w sprawie zaliczenia przez Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych majstrów i podmajstrów fabrycznych do kategorji pracowników umysłowych. Na tejże konferencji przemysłowcy wskazywali na nierównomierny przydział zamówień wojskowych pomiędzy ośrodki przemysłu włókienniczego w kraju z uszczerbkiem dla tegoż przemysłu w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, nie przytoczyli jednakże konkretnych danych, któreby potwierdzały słuszność wypowiedzień się ich w tej materji.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

2

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP I-138/15/30 T.
Dnia 10 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 2

II. Ruch wywrotowy.

i/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Dnia 3 b.m. w obrębie huty szklanej rozrzucono kilkanaście egzemplarzy "Głosu hutnika", którego egzemplarz został przesłany Ministerstwu przy odzielnem sprawozdaniu.

Dnia 7 b.m. przy zbiegu ulic Sleziowej i Olszowej zawieszono na przewodach elektrycznych transpatent z napisami w języku polskim: "Cześć pamięci wodzom międzynarodowego proletarjatu Lenina, Liebknehta i Luksemburg, precz z przygotowaną wojną przeciwko ZSSR. OK.", oraz rozrzucono tamże kilkanaście egzemplarzy odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Cześć pamięci poległych bohaterów Lenina, Liebknehta i Luksemburg" i odezwy KM. KPZB.Białystok p.t."Do wszystkich robotników i robotnic białostockich, do walki o zwolnienie posłów "Wromady"". Egzemplarze tych odezw zostały przesłane Ministerstwu przy oddzielnem sprawozdaniu.- Kilkadziesiąt egzemplarzy tychże odezw rozdzielono dnia 9 b.m. obok huty szklanej.

Powiat Grodzieński.

Dnia 7 b.m. w Grodnie w związku z przygotowaniami elementów wywrotowych do kampanji obchodu "Trzech L" zostali zatrzymani: 1/znany działacz komunistyczny Skulczyk Chone, niezameldowany i bez stałego miejsca zamieszkania, 2/ Lewit Chaja, i 3/ Sałomonicka Chana. Podczas rewizji osobistej u Skulczyka znaleziono w palcie za potrzewką 9 egzemplarzy Nr.2-3 /16/ "Bolszewika" z września-października 1930 r. w żargonie,oraz w kieszeni marynarki notatnik z zapiskami w żargonie treści podejrzanej. W związku z temi notatkami został zatrzymany i po zbadaniu zwolniony Abram Elgin z Grodna, karany rocznem więzieniem z art.102 K.K. Podczas rewizji osobistej u Elgina

39 3

zakwestjonowano trzy kartki, wypełnione pismem w żargonie.

Naskutek zatrzymania Skulczyka przeprowadzono kilka rewizyj, które dały wynik pozytywny. M.in.dokonana została rewizja u Skulczyka Dawida u którego znaleziono wypożyczoną z bibljoteki robotniczej w Grodnie książkę p.t."Emperjalizm-najnowszy etap w rozwoju kapitalizmu" W.I. Lenina w żargonie.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński. Dnia 1 b.m. na podwórzu budynku Magistratu w Łomży rozrzucono 87 egzemplarzy notowanej w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych szapirograficznej odezwy KD.KPP.Łomża p.t."Do robotników i robotnic z Łomży i okolicy".

-----oooooo00000oooooo-----

Do poszczególnych miejscowości w Województwie nadsyłane są pocztą nadawane w Gdańsku i Tczewie, następujące wydawnictwa:

1/ broszura "Z przemówień posłów antyfaszystowskiego bloku robotniczo-chłopskiego w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej" i

2/ Nr.10/22/ wydawanego w Berlinie dwutygodnika "Głos pracy", poświęconego sprawom robotników i chłopom polskim w Niemczech. Egzemplarze tych wydawnictw - załączone.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.
Dnia 10 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2.

III. Ruch zawodowy.

a/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 10 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12.585 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn. 3 b.m.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobierz zapomog
Augustowski	402	397	-	5	249
Białystok-miasto	5.324	4.691	-	633	1.632
Białostocki	1.694	1.557	-	137	464
Grodzieński	2.129	2.069	-	60	151
Łomżyński	376	375	-	1	77
Bielski	700	700	-	-	600
Ostrowski	335	247	-	88	253
Ostrołęcki	213	213	-	-	-
Suwalski	395	200	-	195	17
Sokólski	140	96	-	44	24
Szczuczyński	700	700	-	-	22
Wołkowyski	177	185	8	-	62
		Wzrost -	1.155		

Powiat Augustowski. Jednorazowe zasiłki z samorządu otrzymało 74 bezrobotnych.

Białystok-miasto. Dnia 8 b.m. w fabryce włókienniczej I.D.Szpiro został uruchomiony oddział przędzalniany i tkacki, zatrudniający 80 robotników.

Powiat Białostocki. Z doraźnej pomocy państwowej korzysta 30 bezrobotnych.

40 5

Powiat Bielski.

Część bezrobotnych zatrudniana jest przy robotach drogowych prowadzonych przez samorząd za pieniądze państwowe.

Według zapowiedzi Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży w najbliższym czasie mają być uruchomione tartaki państwowe w Hajnówce, co przyczyni się do znacznego złagodzenia bezrobocia w powiecie.-

Powiat Łomżyński.

Rada Miejska m. Łomży uchwaliła wyasygnować na opał dla bezrobotnych w styczniu i lutym po 2.500 zł., oraz dodatkowo sumę 6.000 złotych na obiady dla najbardziej biednych z pośród bezrobotnych. Ponadto prezydjum rady rozesłało do wszystkich abonentów elektrowni miejskiej odezwę, wzywającą ich do dobrowolnego składania ofiar w ciągu trzech miesięcy zimowych na rzecz bezrobotnych w wysokości jednego złotego od każdego punktu świetlnego.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.
Dnia 10 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

IV. Strajki.

- Negatywne -

-:-:-:-:-:-:-:-:-

41 7

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.I-138/14/30.T.
Dnia 10 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 2.

V Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Białostocki.

Dnia 6 b.m. w Goniądzu podczas zabawy tanecznej Józef Mystkowski zranił ciężko nożem Władysława Wysockiego, który zmarł.-

Powiat Bielski.

W Bielsku-Podlaskim dnia 5 b.m. został zatrzymany mieszkaniec Bielska-Podlaskiego Władysław Kruczkowski, poszukiwany od dnia 26 listopada 1930 roku za dezercję z 9 Dyonu Samochodowego w Siedlcach.-

Białystok-miasto.

Zostali aresztowani i odesłani do Lwowa Czekiel Jan z Grodna i Jan Kowalski ze wsi Dubeczno w powiecie włodawskim, poszlakowani o dokonanie morderstwa trzech osób w Zniesieniu około Lwowa.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 1 b.m. około Łunny na powracającego z Rosi Aleksandra Sieńko, mieszkańca Łunny dokonali napadu rabunkowego cyganie Tomasz Orłowski, Feliks Żukowski, Jan-Mikołaj Sosiński i Antoni Urbanowicz ze wsi Milinkowce w gminie Zarzesie, powiatu sokólskiego oraz Daniel Moroz z Sokółki, z którymi współdziałały cyganki Brylewiczówna Zofja i Brylewiczówna Stanisława. Napastnicy zrabowali Sieńce pod groźbą rewolweru 500 złotych. Cyganki aresztowano, za cyganami zaś zarządzono pościg.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 5 b.m. w Zelwie został aresztowany Stefan Kędziński, ukrywający się od dłuższego czasu sprawca napadów rabunkowych w roku ub. pod majątkiem Kniezno i na drodze Wołpa-

Roś - Wołkowysk. Przy aresztowanym znaleziono rewolwer systemu "Nagan" naładowany 5-ioma kulami.

Dnia 5 b.m. w Zelwie zostali aresztowani pod zarzutem fabrykowania i rozpowszechniania fałszywych monet jednozłotowych Kazimierz Rozwadowski ze wsi Kotkiewicze i Jan Bielik ze wsi Janyszy. Przy aresztowanych znaleziono 58 ~~xxxxx~~ sztuk monet jednozłotowych fałszywych.-

Powiat Szczuczyński. Dnia 3 b.m. został aresztowany mieszkaniec wsi Danówek w gminie Boguszc, Józef Grygo pod zarzutem fabrykowania i rozpowszechniania fałszywych monet. W czasie rewizji znaleziono u niego 3 sztance, 23 różne formy metalowe, stop do odlewu, 2 przecinacze, jedno kowadełko i kilka kawałków metalu. Na niektórych z form widnieją odsztancowane znaki monet dwuzłotowych i dwudziestugroszowych, oraz dwumarkowych niemieckich. Józef Grygo został przekazany z materjałami oskarżenia i dowodami rzeczowymi władzom sądowym.-

b/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa pod względem kryminalnym i politycznym był dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

429

WODA BIAŁOSTOCKI
.BP.I-138/15/30.T.
10 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2.

VI. Sprawy graniczne.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.
Dnia 10 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-

43

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-138/15/30.T.
dnia 10 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2.

VIII. VARIA.

Informacja z Prus Wschodnich.

Powracający przez punkt przejsciowy Raczki-Reuss /dawniej Czymochy/ polscy robotnicy sezonowi informują o dalszem pogarszaniu się sytuacji gospodarczej w Prusach Wschodnich i wzrastającem tamże bezrobociu. Wskutek znacznej podaży rąk do pracy, sytuacja sezonowych robotników polskich w Prusach Wschodnich jest dotkliwie ciężka, jakkolwiek dotychczas większa własność ziemska korzystała chętnie z robotnika polskiego jako tańszej siły roboczej. Nowe zarządzenia Landratów uniemożliwiają robotnikom polskim znalezienie pracy, gdyż zatrudniające tychże robotników poddawani są represjom fiskalnym, niezależnie od stosowanych względem nich środków terorystycznych przez bezrobotnych robotników niemieckich.-

Wiec Związku Lokatorów.

W Białymstoku dnia 4 b.m. na wiecu, zwołanym przez Związek Lokatorów w sprawie projektowanej przez Rząd podwyżki komornego po przemówieniach radcy prawnego Związku adwokata Szwarca, sekretarza OKR.PPS.CKW. w Białymstoku Tomasza Kapitułki, oraz przedstawicieli Bundu Pajgina Szmula i Naksa powzięto następującą rezolucję:
"Wobec krążących pogłosek o zamiarze przedstawienia przez Rząd ciałom ustawodawczym projektu ustawy o popieraniu budownictwa mieszkaniowego, opartej na podwyżce komornego - zebrani na wiecu w dniu 4 stycznia b.r. zważywszy, że podwyżka komornego bezpośrednio podważyłaby egzystencję gospodarczą szerokich warstw ludności miejskiej, wpłynęłaby na ogólne podrożenie życia tych warstw ludności

zaostrzyłaby w niesłychanie groźny sposób przeżywany obecnie prz
kraj kryzys gospodarczy i doprowadziłaby do całkowitej pauperyza
ludności miejskiej, zwracając się do czynników rządzących z gorą
apelem - całkowitego zaniechania projektów budowlanych, opartych
podwyżce komornego. /1200./.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-221/15/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3 za czas od dnia 11 stycznia do dnia 17 stycznia 1931r.-

Białystok dnia 19 stycznia 1931 r.

44

204

TAJNE.- PILNE.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3 za czas od dnia 11 do dnia 17 stycznia 1931 roku.-

Za Wojewodę

/ M. Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Odpisy otrzymują:

Dowództwo Okręgu Korpusu № IX
22/I 31 204

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Samodzielny Referat Inf.DOK.III w Grodnie,
" " " IX w Brześciu n/Bugiem,
" " " I w Warszawie,
K.O.P."Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

M.Z.

457

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.221/15/31.T.
Białystok, dn.17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.
za czas od dnia 11 do dnia 17 stycznia 1931 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Tydzień ubiegły, jeżeli chodzi o ruch wywrotowy, upłynął pod znakiem przygotowywania się organizacyj komunistycznych do obchodu kampanji "3 L." i "Tygodnia Mopra", szczególnie w okręgach białostockim i grodzieńskim KPZB. Przygotowania te wskazują, że w Białymstoku KPZB posiada dość silny aktyw młodzieżowy i, że do pewnego stopnia rozszerzyła swe wpływy wśród żydowskiej młodzieży robotniczej, z której zdołała nawet skompletować drużynę samoobrony. Ze specjalnych poczynań elementów wywrotowych, dostrzeżonych w ciągu tygodnia, zasługują na uwagę usiłowania odbudowania PPS Lewicy w Supraślu, powiatu białostockiego, dotychczas bezskuteczne i trwająca w dalszym ciągu akcja kolportażowa wydawnictw, nadsyłanych z Niemiec./Berliński "Głos Pracy"/ i inne. Na rynku pracy notowano dalszy wzrost bezrobocia, nieporównanie słabszy, niż w poprzednich tygodniach, co zdaje się wskazywać że bezrobocie na terenie Województwa Białostockiego zbliża się do punktu kulminacyjnego dla okresu zimowego, tembardziej, że zarysowała się już możliwość poprawy konjunktury w przemysłach włókienniczym /Białystok i powiat białostocki/ i drzewnym /Hajnówka, Białowieża/.-

0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-221/15/31.T.
Białystok, dn.17 styczn.1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

II. Ruch wywrotowy.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

Dnia 7 b.m w Grodnie został zatrzymany członek aktywu młodzieżowego Skulczyk Chonon, przy którym znaleziono 9 egzemplarzy numeru z września - października 1930r. "Bolszewikn" w żargonie. Decyzją władz sądowych Skulczyk został osadzony w więzieniu.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

W Zambrowie w nocy z dnia 12 na 13 b.m. na kilku domach rozplakatowano egzemplarze grudniowych roku 1930 odezw KC KPP. 1/ "Do masowych demonstracyj przeciwko przygotowaniom do wojny zbZSSR i 2/"Demonstrujcie na ulicach przeciwko zamiarom wojennym Piłsudskiego i jego francuskim poplecznikom".-

Powiat Ostrowski.

Organizacja komunistyczna w Ostrowi-Mazowieckiej dąży uczynnie do opanowania miejscowej organizacji Bundu Na zebrania ostatniej zbierają się licznie wybitniejsi komuniści i w dyskusji starają się dyskredytować przywódców Bundu, wskutek czego na tychże zebraniach dochodzi nierzadko do ostrych scyeyj i zatargów. Specjalną uwagę poświęcają także komuniści Towarzystwu "Kultury Liga" w Ostrowi-Mazowieckiej, w której chcą rozszerzyć

46

swoje wpływy. Ostatnio zerwali oni w temże stowarzyszeniu odczyt Szmula Surowicza z Warszawy na temat "Obecna sytuacja w Europie".-

3/ P.P.S. "Lewica".

Świat Białostocki. Sekretarz Komitetu lokalnego P.P.S. Lewicy w Supraślu Piotr Olszewski zabiega w kierunku ożywienia organizacji, rozbitej wskutek aresztowania głównych jej działaczy, Gabryela Narewskiego i Budnik Heleny.-

4/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 bm. skazał z art. 129 K.K. na rok więzienia każdego - Lwa Bekryckiego i Tobiasza Rubinsztejna, aresztowanych dnia 17 listopada 1930r. pod zarzutem kolportażu wydawnictw komunistycznych w Wasilkowie, powiatu białostockiego.-

:0:0:0:0:0:0:

Dnia 12 bm. w majątku Poryte, gminy Długoborz, w powiecie łomżyńskim rozklejono na ścianach budynków kilka egzemplarzy odezw komunistycznych. W związku z tem dokonano rewizji u podejrzanego o rozklejenie tych odezw Jana Wdziekońskiego, mieszkańca wsi Poryte, u którego znaleziono: 18 egz. odezwy grudniowej roku 1930 KC KPP p.t. "Do robotników, do ogółu mas pracujących, precz z faszystowską umową zbiorową na rok 1931" 11 egzemplarzy grudniowej roku 1930 p.t. "Do masowych przygotowań przeciw wojnie z ZSSR".-Rozklejone odezwy są następujące 1/odezwa grudniowa roku 1930 KC KPP p.t. "W sprawie szturmo-

wej kampanji w akcji rewolucyjnej", 2/ wydawnictwo KC KPP z grudnia 193or.p.t."Wytyczne do spraw V Zjazdu KPP i kampanji przedzjazdowej i 3/ "Rezolucje KC KPP w sprawie roboty wojskowej"z roku 1930.- Wdziekońskiego zatrzymano i przekaz z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

0'0'0'0'0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-221/15/31.T.
Białystok, dnia 17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe.Nr.3.

III. Ruch zawodowy.

a/ Centralne Zrzeszenie Związków Zawodowych.

W Augustowie dnia 4 bm.odbyło się zebranie zarządu oddziału Związku Dozorców Domowych w sprawach pomocy odzieżowej dla dzieci dozorców,uczęszczających do szkół powszechnych,uregulowania płacy zgodnie z postanowieniami Komisji Rozjemczej dla właścicieli nieruchomości i dozorców domowych i wyłonienia komisji dla zbadania stanu sanitarnego lokalu, w którym zamieszkują dozorcy.

b/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 17 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawło w tym dniu bez pracy 13143 osóby, a mianowicie:

P o w i a t:	Ilość	Bezrobocie dn.10 bm.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	390	402	12	-	253
Białystok-Miasto	5336	5324	-	12	2067
Białostocki	1943	1694	-	249	344
Grodzieński	2279	2129	-	150	172
Łomżyński	423	376	-	47	77
Bielski	500	700	200	-	430
Ostrowski	335	335	-	-	253
Ostrołęcki	551	213	[illegible]	338	119
Suwalski	360	395	35	-	21
Sokólski	152	140	-	12	32
Szczuczynski	700	700	-	-	19
Wołkowyski	177	177	-	-	41
		W z r o s t :	558.		

Białystok-Miasto. Dnia 8 bm.została uruchomiona częściowo fabryka włókienniczа I.D.Szpiro,zatrudniająca narazie 80 robotników.

6

Powiat Bielski.

W Hajnówce został uruchomiony tartak państwowy, zatrudniający narazie 200 robotników, pracujących na jedną zmianę. W najbliższych dniach mają być uruchomione tartaki Stoczek i Grudek w Białowieży, które zatrudniłyby 335 robotników.-

Powiat Grodzieński.

Magistrat m. Grodna zatrudnia za pieniądze państwowe przy robotach publicznych 90 bezrobotnych. Spodziewane jest uruchomienie w końcu bieżącego miesiąca fabryki dykty b-ci Bzura w Grodnie.-

Powiat Łomżyński.

Magistrat m. Łomży wydaje dziennie najbiedniejszym z pośród bezrobotnych 116 bezpłatnych obiadów, a ostatnio sprowadził węgiel, który będzie wydawany bezrobotnym w ilości 50 kg. na rodzinę.-

Rada Żydowskich Związków Zawodowych w Łomży zamierzała zwołać w dniach 8 i 14 bm. zebrania bezrobotnych. Ze względu na to, że zwoływane przez nią zebrania wykorzystywane są najczęściej przez komunistów, starosta powiatowy wydał zakaz urządzenia tych zebrań.-

:0:0:0:0:0:

487

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-42/15/31.T.
Białystok, dn 17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

IV. STRAJKI.

Dnia 9 bm.w majątku Drogoszewo,powiatu łomżyńskiego zastrajkowało 13 robotników folwarcznych z racji niewypłacania im pensji i niewydawania ordynarji od 1 października. Dzierżawca majątku Wielowiejski zobowiązał się wypłacić zaległe należności zarobkowe i wydać należną ordynarję w lutym br.,wobec czego strajkujący dnia 12 bm.przystąpili do pracy.-

0-0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-221/15/31.T.

Białystok, dn.17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Białostocki.

Dnia 12 bm. w Zagajniku przy rzece Biebrzy w gminie Trzcianne znaleziono trupa Sylwestra Karwowskiego ze wsi Mikołajki, gminy Jedwabne w powiecie kolneńskim. Karwowski został zamordowany siekierą.-

Dnia 11 bm. posterunkowy Jan Szyszkowski z obsady posterunku P.P.w Wincencie wystrzałem z rewolweru usiłował pozbawić się życia.

Powiat Łomżyński.

Dnia 11 bm. mieszkaniec Łomży Stanisław Masłowski, przechodząc tamże około kościoła ewangelickiego rzucił do ogrodzenia kościelnego granat ręczny, który eksplodował, nie wyrządzając jednak szkód. Z zeznań Masłowskiego wynika, że nabył on dwa granaty od szeregowca 33 p.p. Stanisława Żukowskiego. Drugi granat znaleziono przy Masłowskim

Powiat Ostrowski.

Dnia 9 bm. na przechodzącego drogą pomiędzy wsiami Trzcianka i Białe-Błoto w gminie Brańszczyk, powiatu ostrowskiego, handlarza Walerego Chojnackiego z kolonji Anopol w powiecie warszawskim napadło dwuch osobników, którzy pod groźbą użycia rewolweru zrabowali mu 71 zł 40 gr. gotówką, marynarkę, kamizelkę i ręczną walizkę płócienną, poczem zbiegli.

Dnia 14 bm. we wsi Puzdrowizna, w gminie Poręba podczas zabawy weselnej zostali poranieni nożami Józef Rybak i Wła-

49

dysław Korzep. Sprawców poranienia Jana i Piotra Hieronimków aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. -

Powiat Grodzieński. W Grodnie dnia 15 bm. w sali tańców Rejznera w niewyjaśnionych dotychczas okolicznościach został zabity wystrzałem z rewolweru Aleksander Borowski, mieszkaniec Grodna. Podejrzany o zabójstwo Borowskiego mieszkaniec Grodna Obersztejn zbiegł w niewiadomym kierunku. -

:0:0:0:0:0:0:0:0:0:0:0:

10

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-22/15/31.T.
Białystok, dn.17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

VI. Sprawy graniczne

a/ Wydarzenia na granicy.

Dnia 14 bm. o godz.19 m.3o patrol KOP.ze strażnicy Wierciochy,gminy Koniecbór w powiecie suwalskim zauważył dwuch osobników, zdążających w kierunku granicy niemieckiej. Ponieważ na trzykrotny okrzyk "stój",osobnicy ci nie zatrzymali się,a przeciwnie poczęli uciekać,przeto jeden z żołnierzy oddał w kierunku nich jeden strzał.Dnia 16 bm. w odległości 250 metrów od granicy po stronie polskiej znaleziono trupa mieszkańca wsi Wierciochy,Józefa Stankiewicza,który jak stwierdzono,został zastrzelony przez wspomniany wyżej patrol KOP.-

b/ Nielegalne przekroczenia granicy.

W dniach 7 i 10 bm.policja niemiecka wysiedliła z Prus do Polski i przekazała posterunkowi P.P.w Myszyńcu,powiatu ostrołęckiego za nielegalne przekroczenie granicy Konstantego Dawidczyka ze wsi Dąbrowy,w gminie Myszyniec i Antoniego Kotowskiego ze wsi Grąckie w gminie Łyse,powiatu grodzieńskiego. Pozostali oni przekazani z materjałami oskarżenia Sądowi Powiatowemu w Myszyńcu.-

0-0-0-0-0-0-0-0

50

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-223/15/3D.T.

Białystok, dn.17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e. -

:0:0:0:0:0:0:

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-221/15/31.T.
Białystok, dn.17 stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

VIII: V A R I A.

1/ Pobyt Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w Białowieży.

W dniach od 11 do 15 b.m.bawił na polowaniu reprezentacyjnem w Białowieży Pan Prezydent Rzeczypospolitej.W czasie pobytu Pana Prezydenta w Białowieży i podczas polowań jakiekolwiek niepożądane wydarzenia nie miały miejsca.-

Informacje z Prus Wschodnich.

Władze niemieckie i bezrobotni niemieccy stosują w dalszym ciągu represje względem właścicieli ziemskich ~~nnny~~ zatrudniających sezonowych robotników polskich i względem tychże robotników. W związku z tem odbywa się odpływ robotników polskich z Prus Wschodnich do kraju przez punkt przejściowy Reuss-Raczki,w powiecie augustowskim.-

0.0-0-0.0-0

51

265

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP-I/323/15/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4 za czas od dnia 18 stycznia do dnia 24 stycznia 1931r.

Białystok, dn. 24 stycznia 1931 roku.

T A J N E - P I L N E.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4 za czas od dnia 18 do dnia 24 stycznia 1931 roku.-

Za Wojewodę
/M.Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Nowogródku
" " w Brześciu n/Bugiem
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
" " w Lublinie
" " w Łodzi
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
" " " " w Wilnie
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Białymstoku
" " " " w Grodnie
" " " " w Suwałkach
" " " " w Łomży
Samodzielny Referat D.O.K.III w Grodnie
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem
" " " " I w Warszawie
K.O.P."Brygada Grodno".
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan ~~Naczelnik Urzędu Śledczego~~ w/m.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX
wpłynęło dn. 29/I 1931
L. 265
Załączników

M.Z.

52

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-323/35/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4.
za czas od dnia 18 do dnia 24 stycznia
1931 r.

Białystok, dn.24 stycz.1931r.

I. Sytuacja ogólna.

Tydzień ubiegły, jeżeli chodzi o ruch wywrotowy, przeminął pod znakiem kampanji "3L.", która zaznaczyła się wywieszeniem kilku transparentów i rozrzuceniem kilkuset egzemplarzy odezw w powiatach grodzieńskim, łomżyńskim, ostrowskim i Białymstoku. Projektowane w kilku ośrodkach Województwa masówki i demonstracyjne wystąpienia elementów wywrotowych nie doszły do skutku, nie dopuściła bowiem do tego policja, poinformowana szczegółowo o zamierzeniach, dotyczących tego rodzaju wystąpień zewnętrznych. Pozatem zewnętrzne przejawy ruchu wywrotowego wyczerpuje akcja OK KPZB Grodno w związku z przymusowem ostrzyżeniem włosów wszystkim więźniom politycznym i kryminalnym w więzieniu grodzieńskiem ze względów sanitarnych, oraz akcja OK KPZB Białystok, wiążąca się przyczynowo z zapowiedzianym na dzień 8 lutego br. zjazdem okręgowym TSB.

Na rynku pracy nastąpiło załamanie się dotychczasowego, stałego wzrostu bezrobocia, co potwierdza wyrażone w poprzedniem sprawozdaniu przypuszczenie, że bezrobocie na terenie Województwa Białostockiego osiągnęło już punkt kulminacyjny dla okresu zimowego. Liczba bezrobotnych w ubiegłym tygodniu spadła z 13148 do 12735. Poprawa konjunktury w przemyśle drzewnym /uruchomienie tartaków państwowych w Hajnówce i Białowieży, powiatu bielskiego, oraz w Czarnej-Wsi, powiatu białostockiego /, oraz rysujące się możliwości poprawy konjunktury dla przemysłu włókienniczego pozwalają przypuszczać, że wykazana liczba bezrobotnych będzie ulegała powolnej, lecz stałej redukcji.-

:0:0:0:0:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-323/15/31.T.

Białystok, dn. 25.stycznia 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4

II. Ruch wywrotowy.

Białystok-Miasto. Dnia 18 bm. elementy wywrotowe usiłowały urządzić masówkę przy zbiegu ulic Jerozolimskiej i Orleańskiej. O oznaczonej godzinie na miejsce zbiórki przybyło grupami po 2-3 osoby około 100 osób, do masówki jednakże nie doszło, gdyż zapobiegła temu poinformowana o niej szczegółowo policja. Na miejscu zamierzonej masówki zostały zatrzymane: Wiera Nikon lat 22 ze wsi Brzostowiczany w powiecie grodzieńskim, Wiera Walejko i Aleksandra Nikon z tejże samej wsi oraz Anna Karpacz ze wsi Pluskałowce, służące w Białymstoku, które po zbadaniu zwolniono. Wymieniona Anna Karpacz jest kuzynką Włodzimierza Stankiewicza, byłego sekretarza OK KZMZB Białystok, osadzonego w więzieniu. Pełni ona funkcje kierowniczki komórki komunistycznej służących, do której wchodzi także służąca Aleksandra Dzieżko.

W dniach 19 i 20 bm. naskutek zarządzenia techników okręgowych "Kastela i Jonkały", partyjnego i młodzieżowego rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy następujących odezw:

1/ KC Mopr'u ze stycznia br. p.t. "Towarzysze, robotnicy i chłopi pracujący", omawiająca kampanję "3L."; 2

2/ OK KPZB Białystok ze stycznia br. p.t. "Do mas proletarjackich i pracującego chłopstwa białostockiego okręgu", poświęcona zapowiedzianemu pierwotnie na dzień 15 bm. zjazdowi okręgowemu delegatów kół TSB w Białymstoku;

3/ OK KZMZB Białystok p.t. "Towarzysze młodociani i robotnicy zwr-cona przeciwko ustawów cechowej" /odpis odezwy załączony/

53

Dnia 21 bm. przy ul.Odelskiej na przewodach elektrycznych wywieszono transparent z napisami:"Cześć pamięci Libknechta i Lubksemburga". sprawcą wywieszenia transparentu konfidencjonalnie rozpoznani.-

Powiat Białostocki.

Uzyskano informacje,że organizacja KPZB w Pieszczanikach, gminy Gródek utrzymuje przez swego członka Józefa Grzesia kontakt z Wilnem przy pomocy przebywającego w Wilnie ucznia gimnazjum białoruskiego Józefa Ciszewskiego z Pieszczanik,który przesyła Józefowi Grzesiowi instrukcję i literaturę partyjną.

Dnia 12 i 13 bm. w Pieńkach,gminy Michałowo bawił Aleksander Ostrowiecki,członek Zarządu Głównego TSB w Wilnie, który konferował ze zwolnionymi przed kilku tygodniami z więzienia komunizującymi białorusinami Włodzimierzem Oziabło ze wsi Nowa-Wola,w gminie Michałowo i Icko Rapowiczem z Michałowa w sprawie tworzenia drużyn z samoobrony robotniczo-chłopskiej.-

Powiat Grodzieński.

Z powodu ukazania się u niektórych więźniów w więzieniu w Grodnie insektów, zarząd więzienia zarządził ostrzyżenie wszystkich więźniów. Więźniowie polityczni zaprotestowali przeciwko temu zarządzeniu i odmówili poddania się dobrowolnie strzyżeniu, wobec czego zarząd więzienia zarządził strzyżenie przymusowe. W związku z tem w dniach 16 i 17 bm. więźniowie polityczni, a za nimi także kryminalni demonstrowali swe niezadowolenie krzycząc i hałasując w celach. Po przymusowem ostrzyżeniu przywódców demonstracji, spokój w więzieniu został przywrócony. OK KPZB Grodno postanowił wykorzystać wspomniane demonstracje do sprowokowania wystąpień elementów nieodpowiedzialnych i w tym celu wydał odbitą na szapirografie w języku polskim z datą 16 bm.odezwę,nawołującą do wystąpień demonstracyjnych przed więzieniem.

Dnia 21 bm.w Grodnie rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy styczniowej r.b.odezwy KC KPZB i KC KZMZB w sprawie obchodu rocznicy "3L."

Tamże w nocy z dnia 20 na 22 bm. rozrzucono kilkanaście egzemplarzy styczniowej r.ub. odezwy KC KPZB w języku białoruskim omawiającej kampanję "3L." -

Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 22 bm.w rejonie koszar 71 p.p.w Zambrowie rozrzucono kilka egzemplarzy odbitej na powielaczu odezwy p.t."Żądamy pracy i chleba" Towarzysze i Towarzyszki" z datą grudzie,styczeń 1931r wydanej przez OK KPP Łomża. Tegoż dnia w Łomży na ścianie z jednego domów uskuteczniono czerwoną kredą napis :" Cześć pamięci Lenina Niech żyje rząd robotniczo-włościański".

Powiat Ostrowski.

Dnia 19 bm.w Ostrowi-Mazowieckiej wywieszono transparent z napisami:"Cześć pamięci tow.Lenina,Liebknechta i Luxemburg". Niech żyje ZSRR. Wara wam od ZSRR. Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego. Niech żyje Polska radziecka. Niech żyje rewolucja komunistyczna. Niech żyje KPP".

W tymże czasie wywieszono transparent na przedmieściu Ostrowi-Mazowieckiej przy szosie łomżyńskiej. Napisy na transparencie: "Cześć pamięci tow.Lenina,Liebknechta i Luxemburg. Niech żyje ZSRR. Cześć Leninowi., Luxemburg i Liebknechtowi,nieśmiertelnym wodzom proletarjatu. Precz z wojną przeciw ZSRR. Niech żyje ZSRR. Niech żyje Polska Radziecka. Precz z rządem wojny, głodu i bezrobocia. Niech żyje młoda antyfaszystowska gwiazda KZM".

Dnia 20 bm. w lesie około osady Długosiodło wywieszono transparent z napisami: "Cześć dla pamięci dla trzech bohaterów L.L.L. Żądamy pracy i chleba dla braci,sióstr,ojców i matek

54

ZMK.- :-:-:-:

Pod adresem znanego działacza komunistycznego Bazylego Giermana, zamieszkałego we wsi Lichosielce, gminy Swisłocz, w powiecie wołkowyskim, nadesłany został pocztą z Berlina egzemplarz numeru 48 tygodnika "Ukraińska Gazeta", wydawanego w Berlinie.-

:0:0:0:0:0:0:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-323/15/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

Białystok, dn. 24 stycz.1931r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 18 bm.odbyło się zebranie Związku Pracowników Biurowych i Handlowych w sprawie bezrobocia. Mówcy Hirsz Kimcha, Szoel Goldberg i Lejzor Szopfisz podkreślali,że bezrobocie w Białymstoku przyjęło niebywałe dotychczas rozmiary, przyczem winę wzrostu bezrobocia przypisywali w dużej mierze kupcom i przemysłowcom. Szopfisz ponadto zaznaczył,że ze wszystkich państw europejskich Polska najsilniej odczuwa kryzys gospodarczy. Po dyskusji nad przemówieniami wymienionych przyjęto rezolucje,dotyczącą dobrowolnego opodatkowania się pracujących członków związku w wysokości 3% zarobków na rzecz członków bezrobotnych /70/.-

W Grodnie dnia 11 bm. odbyło się zebranie Związku Pracowników Drukarskich. Omówiono sprawy organizacyjne i wybrano zarząd związku.

W Krynkach,powiatu grodzieńskiego dnia 13 bm.odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego. /25/.

Tenże oddział zamierzał urządzić dnia 15 bm. odczyt o sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju, na co nie zezwolił Starosta Powiatowy w Grodnie, ze względów bezpieczeństwa publicznego.-

W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 18 bm. odbyło się doroczne zebranie sprawozdawcze lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego /30/ -

55

W Wasilkowie dnia 16 b.m. /powiat białostocki/ odbyło się zebranie organizacyjne oddziału konfederacji pod przewodnictwem sekreterza wojewódzkiego, Władysława Gały /60/...

B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 24 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12735 osob, a mianowicie:

owiat:	Ilość	Bezrobocie dnia 17 b.m	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi.
ństowski	320	390	70	-	164
łystok-Miasto	5301	5336	35	-	2333
łostocki	2031	1943	88	88	655
dzieński	2200	2279	79	-	271
dyński	400	423	23	-	110
lski	335	500	165	-	295
rowski	319	335	16	-	214
rołęcki	530	551	21	-	122
lski	335	360	25	-	22
lski	150	152	2	-	24
nczyński	646	700	54	-	21
kowyski	168	177	9	-	48
		Zmniejszenie:	408		

łystok-Miasto. Zostały uruchomione w ciągu tygodnia: fabryka włókiennicza Tryllinga, zatrudniająca 110 robotników, huta szklana, zatrudniająca 250 robotników i 3 drobne zakłady przemysłowe, zatrudniające 12 robotników.-

wiat Bielski. Dnia 16 bm. został uruchomiony tartak "Stoczek" w Białowieży, zatrudniający 135 robotników. Zaś dnia 21 bm. rozpoczęto roboty

drogowe w pobliżu Bielska-Podlaskiego w celu zatrudnienia bez
botnych.-

:0:0:0:0:0:0:0:0:0:

56

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-323/15/31.T.

Białystok, dn.25 styczn.1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 4

IV. STRAJKI.

W Wasilkowie powiatu białostockiego dnia 22 bm. zastrajkowało 14 robotników fabryki włókienniczej Tryllinga z powodu obniżenia im płac o 10% /obniżenie dotyczy cennika, przewidzianego dla tych robotników, którzy wykonywują zamówienia dla wojska. Strajkujący robotnicy dnia 23 i 24 bm. starali się niedopuścić do pracy innych robotników.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-323/15/31.T.

Białystok, dn.24 styczn. 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.-

Powiat Białostocki.

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem

3.- Ustalono, że Sylwester Karwowski został zamordowany przez braci Adama i Władysława Dąbrowskich, z których pierwszy jest stałym mieszkańcem wsi Ruś, gminy Bożejewo, w powiecie łomżyńskim, drugi zaś wsi Giełczyn, gminy Trzcianne, w powiecie białostockim. Zabójstwa dokonano na tle porachunków osobistych, Dąbrowscy bowiem podejrzewali Karwowskiego o dokonywanie kradży na ich szkodę.-

Powiat Grodzieński.

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem

Nr.3. Ustalono, że sprawcą zabójstwa Aleksandra Borowskiego w Grodnie dnia 15 bm. w sali tańców Rejznera jest Zelik Obersztajn mieszkaniec Grodna, który wskutek nieostrożnego obchodzenia się z rewolwerem spowodował wystrzał i śmierć Borowskiego. Za zbiegłym Obersztajnem zarządzono poszukiwania.-

Powiat Kolneński.

Dnia 12 b.m. został zamordowany we wsi Łyse Stanisław Słomski, lat 62. O dokonanie zabójstwa podejrzana jest jego żona, Anastazja.-

Powiat Łomżyński.

Dnia 18 bm. we wsi Bronowo, gminy Bożejewo wystrzałem z rewolweru Bolesława Szymańska pozbawiła życia Józefa Okońskiego z zemsty na tle zawodu miłosnego. Szymańską aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

57

b/ Pożary.

W ubiegłym tygodniu na terenie Województwa zanotowano 4 pożary, w tem 1 powstały wskutek zbrodniczego podpalenia na tle konkurencji między młynarzami i 3 przypadkowe. Pierwszy z nich wyrządził straty - 5.000 zł., trzy zaś pozostałe po 3.000 zł. Ogólna suma strat, wyrządzonych przez wyszczególnione pożary, dochodzi do 11.000zł.-

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach województwa był dobry, zarówno pod względem politycznym, jakoteż kryminalnym.-

:0:0:0:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-323/15/31.T.

Białystok, dn.25 stycz.1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 4

VI: Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy.

Dnia 17 bm. policja niemiecka w Szczytnie /Prusy Wschodnie/ wysiedliła z Prus do Polski i przekazała policji powiatu ostrołęckiego Franciszka Bednarczyka ze wsi Zalas w gminie Łyse, powiatu kolneńskiego. Przeciwko Bednarczykowi skierowano sprawę do Sądu Powiatowego w Myszyńcu.-

:-:-:-

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 4

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e. -

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-323/15/31.T.

Dnia 24 stycznia 1931 r.

Bytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

VIII. VARIA.

Na dzień 24 bm.w Sądzie Okręgowym w Białymstoku wyznaczona była rozprawa przeciwko posłowi Adolfowi Sawickiemu za wystąpienie dnia 28 listopada 1929r. na wiecu w Knyszynie,powiatu białostockiego. Ponieważ naokoło 70 wezwanych na rozprawę świadków nie przybyło 13 ważniejszych,przeto Sąd odroczył rozprawę, a jednocześnie skazał wspomnianych świadków za niestawiennictwo na karę grzywny i zapłacenie kosztów przejazdu pozostałych świadków pozamiejscowych oraz zarządził przymusowe doprowadzenie ich na rozprawę w drugim terminie.-

:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.B.P.I.433/15/31.T

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5 za czas od dnia 25 do dnia 31 stycznia 1931 roku.

59

Białystok, dnia 2 stycznia 1931 roku

TAJNE - PILNE

395

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5 za czas od dnia 25 do dnia 31 stycznia 1931 roku.

Za Wojewodę:

/M.Sysła/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

1. Pan Wojewoda w Wilnie
2. " " w Nowogródku.
3. " " w Berześciu n/Bugiem.
4. " " w Warszawie.
5. " " w Tarnopolu.
6. " " w Stanisławowie.
7. " " w Lublinie.
8. " " w Łodzi.
9. " Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie.
10. " " " " w Wilnie.
11. " " " Okręgowego w Białymstoku.
12. " " " " w Grodnie.
13. " " " " w Suwałkach.
14. " " " " w Łomży.
15. Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K. III w Grodnie.
16. " " " " I w Warszawie.
17. " " " " IX w Brześciu N/Bugiem.
18. Dowództwo Brygady K.O.P."Grodno".
19. Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.
20. Panowie Starostowie Powiatowi.
21. Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr 13
12/II 1931 L. 395
Załączników

60

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-433/15/31.T.
Białystok, dnia 31.I.1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5.
za czas od dnia 25 do dnia 31 stycznia 1931 r.

I. Sytuacja ogólna.

Na tydzień ubiegły przypadła dość intensywna akcja elementów wywrotowych, związana z kampanją "Trzech L" w powiatach zachodnich ; oraz akcja komunistów w Łomży,Białymstoku i Grajewie, obliczona na wywołanie wystąpień bezrobotnych. Szczególnie silnie uzewnętrzniła się ta akcja w Białymstoku, gdzie elementy wywrotowe, wykorzystując zaostrzone przez PPS.CKW. i Bund nastroje bezrobotnych, przystąpiły do planowego organizowania demonstracyj bezrobotnych przed P.U.P.P. na dzień 3 b.m. Pozatem dostrzegane były poczynania organizacyj wywrotowych w związku z drugim kongresem PPS.Lewicy w Łodzi i wileńską konferencją kolejarzy.

W ruchu zawodowym dominowało zainteresowanie się poszczególnych związków, zrzeszonych w centralnej komisji związków zawodowych kwestją bezrobocia, która w ubiegłym tygodniu straciła znów wiele na swej ostrości, liczba bowiem bezrobotnych zmalała o 402 co już przekonywująco potwierdza słuszność przypuszczenia, iż bezrobocie na terenie Województwa Białostockiego przesunęło się poza punkt kulminacyjny dla okresu zimowego. Nastroje wśród bezrobotnych są wprawdzie podniecone ciężką sytuacją, w jakiej bezrobotni się znajdują, nie mniej jednakże nie budzą obaw z punktu bezpieczeństwa publicznego -

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.I-433/15/31.T.

Dnia 31 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5.

II. Ruch wywrotowy.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Dnia 29 ub.m. w lokalu P.U.P.P. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw komunistycznych, notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych. Pod zarzutem rozrzucenia tych odezw [illegible] zatrzymany hutnik Aleksander Wawawka, którego prz[illegible] materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Dnia 31 b.m. obok koszar gen.Sowińskiego rozrzucono 563 egzemplarze grudniowej roku 1930 odezwy KC.KPZB. p.t."Przecz z wygładzaniem i znęcaniem się nad żołnierzami. Wszyscy do obrony ZSSR - ojczyzny międzynarodowego proletarjatu i pracującego chłopstwa".

Uzyskaną informację, że KM.KPZB.Białystok przygotowuje na dzień 3 lutego b.r. demonstrację bezrobotnych na placu P.U.P.P. -

Powiat Białostocki. Znaczne ożywienie w działalności elementów wywrotowych wywołała akcja inspekcyjna TSB., prowadzona przez Aleksandra Ostrowieckiego, mieszkańca kolonji Pieńki, w gminie Michałowo, przebywającego ostatnio stale w Wilnie.

Powiat Grodzieński. Dnia 27-b.m. w Nagróbku na cmentarzu żydowskim w Krynkach znaleziono 12 klg.bibuły komunistycznej, nieaktualnej w czasie i transparent z napisami w języku polskim,białoruskim i żydowskim "Niech żyje wszechświatowa rewolucyja".

Powiat Sokólski. W nocy z dnia 25 na 26 b.m. w Nowym-Dworze rozrzucono kilkanaście egzemplarzy grudniowych roku 1930 odezw KC.KPZB. i Lewicy Związkowej Białorusi Zachodniej.notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.-

Komunistyczna Partja Pol

Powiat Augustowski

W Augustowie dnia 22 b.m. podczas odczytu Icchoka Funta sekretarza generalnego Ligi Pomocy Pracującym w Palestynie przybyły z Ostrowi-Mazowieckiej przed dwoma tygodniami do Augustowa Hirsz-Mejer Koscwer wzniósł okrzyk na cześć Lenina, Liebknechta i Róży Luksemburg. Przy zatrzymanym Kosowerze zostały znalezione notatki, świadczące o jego działalności wywrotowej i należeniu do KPP.-

Powiat Łomżyński

Dnia 22 b.m. w jednej ze skrzynek pocztowych w Łomży znaleziono egzemplarz grudniowej roku 1930 odezwy p.t.:"Do robotników rolnych, do ogółu mas pracujących", wydanej przez KC KPP.-

W związku z wykryciem transportu wydawnict komunistycznych i granatu ręcznego u Jana Wdziekońskiego we wsi Poryte /sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 3/ dnia 23 b.m. został zatrzymany Szmul Skowik z Zambrowa, który doręczał wydawnictwa komunistyczne Wdziekońskiemu brał udział z rozrzucaniu odezw komunistycznych na terenie koszar 71 p.p. i wypisał hasła antypaństwowe na ścianie domu przy ulicy Jatkowej w Łomży. Szmula Skowika przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Powiat Ostrowski

Dnia 22 b.m. w Broku rozrzucono kilka egzemplarzy grudniowej roku 1930 odezwy KC KPP. p.t. "Do robotników rolnych, do ogółu mas pracujących".-

Dnia 26 b.m. tamże wywieszono plakat z napisem:"Cześć pamięci rewolucyjnym bohaterom tow.Leninowi,Liebknechtowi I Róży Luksemburg. Precz z wojną imperjalistyczną. Precz z faszystowskim regulaminem dla więźniów politycznych. Precz z katowaniem rewolucyjnych robotników i chłopów. Precz z przygotowaniem wojny przeciwko Rosji Sowieckiej. Niech żyje obalenie rządu faszystowskiego przez zbrojne powstanie. Niech żyje rząd robotniczo-

chłopski. Niech żyje KPP. Robotnicy i chłopi wystąpcie do walki o poprawę waszego bytu, o chleb i pracę o ziemię pańską bez wykupu."

Dnia 29 b.m. w Ostrowi na przewodach elektrycznych zawieszono transparent napisami: "Cześć pamięci towarzyszów Lenina, Liebknechta i Luksemburg. Niech żyje ZSSR., wara wam od ZSSR., precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, niech żyje Polska Radziecka, niech żyje rewolucja komunistyczna niech żyje KPP. RO.KPP." Tamże wywieszono tegoż dnia transparent z napisami:"Cześć pamięci towarzyszów Lenina Liebknechta i Luksemburg niech żyje ZSSR., cześć Leninowi, Luksemburg i Liebknechtowi, nieśmiertelnym wodzom proletarjatu, precz z wojną przeciw ZSSR., niech żyje ZSSR niech żyje polska republika radziecka, precz z rządem wojny, głodu i bezrobocia, niech żyje młoda antyfaszystowska gwiazda KZM."

Dnia 20 b.m. we wsi Zawisty - Dzikie odbyła się masówka KZM. w związku z kampanją "Trzech I" przewodniczył i przemawiał Matys Larsen. Obecni byli m.in. na masówce Jakób Koper z Prostyni w powiecie węgrowskim i Jankiel-Zaja Taubman, technik KC.KZM. w Radkini. Wspomniany komitet wydał i przygotował do kolportażu odezwę następującej treści:" Towarzysze i Towarzyszki!!!! Wzywamy was do strajku przeciwko Militaryzmowi, przeciwko kapitalizmowi, przeciwko burżuazji. Bierzcie przykład od bohaterów jak: Karola Libknechta i Róży Luksemburg i od jeszcze wielu innych. Niech miesiąc ten, który jest specjalnie poświęcony, wywoła jakieś protesty i następnie niech dojdzie do skutku to jest do przewrotu w Polsce. Niech Polska się nie stanie Italją i Piłsudski niech nie zechce działać jak Mussolini. Towarzysze i Towarzyszki, od Was zależy wszystko i w waszej mocy jest wszystko. Niech raz się skończy ten kryzys i niech już więcej ręka burżuazji nie topi się we krwi robotniczej. Stronnictwo Chłopskie do was się zwracamy nie zostawiajcie w tyle spółbracie na waszą nędzę i biedę, a nabierzcie otuchy do walki z kapitalizmem i stańcie się rewolucjonistami. Chłopi i robotnicy niech

i wyprężcie swoje muskuły, rzućcie się z entuzjazmem energją i kategorycznie na tą hołotę, która bierze 1000 i 3000 zł. miesięcznie za rzucanie dobrych słów dla Piłsudskiego.- Będziecie przekonani,że rząd który będzie spoczywał w naszych rękach t.j. w rękach chłopów i robotników, biedy nie ujrzycie i zapomnicie wówczas o tym słowie, a więc niech się skończy to brutalstwo, które panuje dzisiaj.-

Precz z kapitałem, rządem faszystowskim i Piłsudskim. Niech żyje Rząd Chłopsko-Robotniczy.- Niech żyje Republika Rad. KPP.".-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 25 b.m. w Myszyńcu został zatrzymany pod zarzutem działalności antypaństwowej Chone Czarnowin, którego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Dnia 25 b.m. na szosie Ostrołęka-Ostrów w kilku miejscach rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy wydawnictw komunistycznych. Z przeprowadzonego niezwłodznie dochodzenia wynika, że odezwy te zostały wyrzucone z samochodu, którym dnia poprzedniego przybył do nadleśniczego ostrołęckiego na polowanie Iglikowski z Piotrkowa i, że wyrzucał je kierowca tegoż samochodu Ignacy Pawlak, syn Kazimierza i Antoniny, zamieszkały w Piotrkowie przy ulicy Słowackiego 73.

Powiat Przasnyski. Dnia 31 b.m. w Grajewie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy notowanych w poprzednich sprawozdaniach grudniowej roku 1930 odezwy OK.KZMP.Łomża p.t."Do żołnierzy stacjonowanych w okręgu łomżyńskim" i kilkanaście egzemplarzy styczniowej roku bieżącego odezwy OK.KPP.Łomża p.t."Do robotników i robotnic Łomży i okolic" w kwestji bezrobocia.-

-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.I-433/15/31 T.
Dnia 31 stycznia 1931 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5

III. Ruch zawodowy

a/ Klasowe związki zawodowe.

W Białymstoku dnia 29 b.m. odbyłosię zebranie członków oddziału /filja Nr.2/ Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Przemawiali Bogdan Jan, Kapitułko Tomasz, Jasinowski/PPS.CKW/, Szmul Pajgin, Berel Głaz, Mojsze Aźk /Bund/,którzy starali się udowodnić, że winę za obecne ciężkie położenie robotników ponoszą sami robotnicy, gdyż oddali oni swe głosy na listę BBwR., idącego wspólnie z przemysłowcami i nietroszczącego się o klasę robotniczą. Szczególnie Kapitułko Tomasz zarzucał Rządowi i władzom państwowym bezsilność wobec przemysłowców i brak szczerego zainteresowania się nędzą mas pracujących. Berel Głaz ponadto wskazywał, że tylko drogą demonstracji bezrobotni będą mogli zmusić Rząd do zainteresowania się ich losem, przyczem podkreślał dosłownie:"Dość już nędzy i krzywd bezrobotnych, musimy raz skończyć z ugodowem stanowiskiem i zdobyć się na czyn, który uświadomi faszystowskiemu rządowi, że robotnicy i bezrobotni potrafią bronić swych praw./100/.-

W Bielsku-Podlaskim dnia 21 b.m. odbył się zjazd powiatowy delegatów Związku Zawodowego Robotników Rolnych, zwołanych przez Mścichowskiego. Omawiano sprawy organizacyjne i uposażenia służby folwarcznej na rok bieżący /20/.-

W Łomży dnia 25 b.m. z inicjatywy rady związków zawodowych instruktor Związku Zawodowego Robotników Rolnych Załęski Bronisław wygłosił odczyt na temat "Demokracja a dyktatura". Prelegent dowodził, że posłowie demokratyczni w obecnym Sejmie pozostają w mniejszości i nie mają przeto możności sprawowania kontroli nad rządem i jego poczynaniami. Stąd też Rząd może narzucać Sejmowi projekty uchwał, szkodliwych dla klasy robotniczej.

63

Dalej Załęski wykazywał ujemne strony rządów dyktatorskich, pozbawiających robotników pracy i opartych na bagnetach faszystowskich, a następnie wyrażał przekonanie, że podobnie jak w innych państwach tak że w Polsce rząd ukrytej dyktatury faszystowskiej nie utrzyma się zbyt długo tembardziej, że wzrasta w kraju kryzys i bezrobocie /120/. Na odczycie przeważali członkowie PPS Lewicy i komuniści -

b/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 31 /b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12.333 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn. 24 b.m.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	320	320	-	-	164
Białystok-m.	5.217	5.301	84	-	2480
Białostocki	1.877	2031	154	-	934
Grodzieński	2.249	2.200	-	49	292
Łomżyński	385	400	15	-	98
Bielski	185	335	150	-	50
Ostrowski	324	319	-	5	185
Ostrołęcki	530	530	-	-	122
Suwalski	284	335	51	-	54
Sokólski	150	150	-	-	33
Szczuczyński	646	646	-	-	17
Wołkowyski	166	168	2	-	27
		Zmniejszenie :	-	-	402.

tok miasto. Zostały uruchomione częściowo dwie fabryki włókiennicze, które zatrudniły około 90 robotników.

Białostocki. Uruchomione zostały tartaki państwowe w Czarnej-Wsi /303 robotników/ i w Waliłach /80 robotników/.-

Bielski. Uruchomiony został tartak państwowy w Grudku /200 robotników/.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

64

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-433/15/31.T.
Dnia 31 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 5.

IV Strajki.

Trwający od dnia 22 b.m. strajk robotników fabryki Tryllinga w Wasilkowie powiatu białostockiego nie został dotychczas zlikwidowany. Pertraktacje strajkujących z zarządem fabryki przy udziale inspektora pracy zostały zerwane przez sekretarza wojewódzkiego konfederacyj gospodarczych związków zawodowych, Gałę, wobec czego dyrekcja fabryki przyjęła na miejsce strajkujących kilku nowych robotników z poza konfederacyj, co zaostrzyło sytuację.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-433/15/31.?.
Dnia 31 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Augustowski.

Dnia 23 b.m. we wsi gminnej Hołynka znaleziono w kałuży krwi ze słabemi odznakami życia Antoniego Aleksiejczyka, mieszkańca wsi Dulkowszczyzna w gminie Kurjanka. Według orzeczenia lekarza Aleksiejczyk został uderzony silnie tempem narzędziem w głowę.

Dnia 28 b.m. w Łojkach Stefan Pilutkiewicz wskutek nieostrożnego obchodzenia się z fuzją spowodował śmierć Albina Małyszko, pracownika urzędu gminnego gminy Balla-Wielka.

Powiat Łomżyński.

W nocy z dnia 24 na 25 b.m. na zabawie tanecznej we wsi Krajewo Stare Hipolit Pisiński poranił ciężko nożem Sylwerjusza Rudnickiego z Zambrowa, Liżewskiego Franciszka i Jana Rykaczewskiego z Woli-Zambrowskiej. Pisińskiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 25 b.m. Miller Abram mieszkaniec osady Długosiodło przewoził saniami przez rzekę Narew 9 pasażerów w pewnym momencie załamał się lód pod saniami wskutek czego trzy osoby z pośród pasażerów zatonęło.-

b/ Wypadki samochodowe.

Powiat Wysoko-Mazow.

Dnia 28 b.m. autobus komunikacji międzymiastowej, kursujący na linji Białystok-Warszawa, a stanowiący własność Wojtasza i Rutkowskiego /Nr.77957/ podczas mijania furmanek wpadł na przydrożne drzewo, które w połowie przecięło karuserję. Wskutek zderzenia doznał zmałania nogi i ręki oraz silnego wstrząsu Kantor Mordka-Judel z Warszawy, a lekkie uszkodzenia ciała odnieśli dwaj pasażerowie.

c/ Pożary

W ubiegłym tygodniu miały miejsce cztery pożary, wszystkie powstały wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem. Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 30 000 złotych / 1 - 1500 złotych, 1 - 2500 złotych, 1 - 8 800 złotych i 1 - 15 000 złotych/.-

d/ Ocena ogólna

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa był dobry zarówno pod względem politycznym jako też kryminalnym.

-:-:-:-:-:-:-:-

VI Sprawy graniczne

a/ Nielegalne przekroczenie granicy

Na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego żandarmarja niemiecka wysiedliła z Prus Wschodnich do Polski za nielegalne przekroczenie granicy Ignacego Bruderka ze wsi Dąbrowa w gminie Myszyniec. - Akt oskarżenia przeciwko Bruderkowi skierowano do Sądu ~~Okręgowego~~ Powiatowego w Myszyńcu. -

Dnia 19 b m w przygraniczu powiatu szczuczyńskiego został zatrzymany Franciszek Drozd, który w nocy z dnia 18 na 19 b.m. zbiegł z więzienia w Łdku. - Drozd podejrzany jest o udział w morderstwie Starczewskiej i Kaczyńskiej pod Kolnem w dniu 1 grudnia 1930 roku, a także o zamordowanie strażnika Straży Granicznej Andrzeja Pachulskiego. -

b/ Informacje z zagranicy

Według uzyskanych przez Starostę Powiatowego w Kolnie informacyj we wsi Jerże powiatu Jochannisburg w Prusach Wschodnich niejaki Gotlieb Drążek otworzył oficjalnie agenturę "Nord Deutscher L[illegible] która ma za zadanie werbować w drodze legalnej i nielegalnej emigrantów z Polski do Ameryki. - Od nielegalnych emigrantów Drążek pobiera po 130 dolarów wyłącznie za przeprowadzenie ich przez granicę. -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

uszkodzenia ciała odnieśli dwaj pasażerowie.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-433/15/31 T
Dnia 31 stycznia 1931 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 66

VII Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-433/15/31.T.
Dnia 31 stycznia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie dniowe Nr.5.

VIII. VARIA.

Sąd Powiatowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 29 b.m. skazał z art.263 cz.I.K.K. za wystąpienie na wiecu dnia 22 czerwca ub.r. w Turośni-Kościelnej, powiatu białostockiego na 100 złotych grzywny z zamianą na dwa tygodnie aresztu b.posła Łosia Dominika. Wyrok ten został pochłonięty przez wyroki poprzednie.-

Sąd Powiatowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 17 b.m. skazał z art.154 K.K. na trzy miesiące więzienia z zawieszeniem wykonania kary na pięć lat dependenta notarjalnego w Suwałkach Zygmunta Sieńkę za wypowiedzenie znieważających władze państwowe słów i zdań.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

67

JEWODA BIAŁOSTOCKI

r.BP.I-507/15/31.T.

tuacyjne sprawozdanie
godniowe Nr.6 za czas
dnia 1 do dnia 7 lute-
1931 roku.-

Białystok, dn. 1 lutego 1931r.

T A J N E - P I L N E.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6 za czas od dnia 1 do dnia 7 lutego 1931 roku.-

Za Wojewodę

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publiczn.

ymuje do wiadomości:

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr. 13
Dziennik Nr. 1177
Załączników

an Wojewoda w Wilnie
" " w Nowogródku
" " w Brześciu n/Bugiem
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
" " w Lublinie
" " w Łodzi
an Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
" " " " w Wilnie
" " " Okręgowego w Białymstoku
" " " " w Grodnie
" " " " w Suwałkach
" " " " w Łomży
amodzielny Referat Inf. DOK. III w Grodnie
" " " I w Warszawie
" " " IX w Brześciu n/Bugiem
OP. "Brygada Grodno"
an Starosta Grodzki w Białymstoku
szyscy Panowie Starostowie Powiatowi
ojewództwa Białostockiego
an Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

Z.

68 -1

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/25/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6.
za czas od dnia 1 do dnia 7 lutego 1931r.

Białystok, dn.7 lutego 1931r.

I. Sytuacja Ogólna.

W ubiegłym tygodniu dostrzegane były konfidencjonalnie przygotowania elementów wywrotowych do kampanji dnia 25 lutego, przejawy te jednakże nie przyjęły nigdzie form wystąpień zewnętrznych.

Na rynku pracy dostrzegany był w dalszym ciągu wzrost spadek bezrobocia, który w porównaniu z ubiegłymi tygodniami był znacznie mniejszy.-

.0.0.0.0.0.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/15/31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6.

II. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 6 bm. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Metalowego w sprawie warunków pracy w fabryce Gotliba. Po przemówieniu sekretarza Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, Tomasza Kapitułki postanowiono przeciwstawić się wszelkim próbom obniżenia zarobków robotniczych we wspomnianej fabryce

W Wołkowysku dnia 1 bm.odbyło się zebranie oddziału ZZK., na którem wybrano nowy zarząd i pożegnano przeniesionych z dnia 1 stycznia br.członków poprzedniego zarządu Aleksandra Grzelaka do Grodna i Kazimierza Brzozowskiego do Czeremchy

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 7 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12199 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dnia 31.I.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	320	320	-	-	164
Białystok-m.	5360	5217	-	143	2939
Białostocki	1825	1877	52	-	869
Grodzieński	2240	2249	9	-	294
Łomżyński	396	385	[illegible]	11	111
Bielski	40	185	145	-	40
Ostrowski	308	324	16	-	209
Ostrołęcki	500	530	30	-	124
Suwalski	270	284	14	-	52
Sokólski	138	150	12	-	76
Szczuczyński	640	646	6	-	22
Wołkowyski	162	166	4	-	36

Zmniejszenie: 134.

693

Powiat Bielski. Dnia 26 ub.m. w osadzie Nurzec, gminy Milejczyce został uruchomiony tartak państwowy, zatrudniający 40 robotników.

Z dniem 1 b.m. Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży wymówiła pracę na dwa tygodnie wszystkim robotnikom zatrudnionym w tartakach Toczek i Gródek, a to celem przekalkulowania stawek zarobków robotniczych w związku z zamierzonem obniżeniem płac robotnikom dniówkowym i podwyższeniem płac robotnikom, pracującym akordowo. W tym samym celu została wymówiona na dwa tygodnie praca robotnikom dniówkowym, zatrudnionym w tartaku w Hajnówce.

Z dniem 1 bm. wspomniana Dyrekcja ze względów oszczędnościowych wymówiła pracę 40 urzędnikom zatrudnionym w biurach Dyrekcji i 108 urzędnikom z poszczególnych nadleśnictw. Część tych urzędników zostanie przyjęta z powrotem do pracy, jednakże ze zmniejszonymi poborami, część zaś zostanie zupełnie zwolniona.-

Powiat Szczuczyński. Dnia 31 b.m. w Grajewie w godzinach rannych miało miejsce zgromadzenie się około 500 bezrobotnych przed Magistratem, a następnie przed Starostwem.-

---

oOo

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/15/31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6.

III. Ruch wywrotowy.

a/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Dnia 29 ub.m. rozrzucono w Białymstoku kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych,notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.

Dnia 3 bm. na gorącym uczynku rozrzucania odezw komunistycznych w lokalu Funduszu Bezrobocia został zatrzymany Fejwel Werbin ,którego przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Tegoż dnia zatrzymano do sprawy Stankiewicza wybitniejszych działaczy Michała Prusa i Franciszka Mojaka, których przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Powiat Augustowski.

W związku z aresztowaniem Hirsza Koszowera za wystąpienie na odczycie w Augustowie sekretarza Ligi Pracujących Palestyny, Funta została aresztowana Perca Czapnicka z Ostrowi-Mazowieckiej,kierowniczka akcji moprowskiej.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-507/15/31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia kryminalne

Powiat Augustowski.

Dnia 3 bm.w Augustowie zostali zatrzymani Kazimierz Żakowski i Stanisław Wikarski ze wsi Łabędnik w gminie Bargłów pod zarzutem sporządzania i puszczania w obieg fałszywych monet 1-złotowych.-

Powiat Bielski

b/ Drobniejsze przestępstwa kryminalne.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ kradzieży bez włamania - 12,
2/ fałszerstwa weksli - 4,
3/ dzieciobójstw - 1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym i kryminalnym we wszystkich powiatach Województwa był dobry.-

0-0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/35/31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6.

IV. S t r a j k i.

Trwający od dnia 22 ub.m. strajk robotników fabryki włókienniczej Tryllinga w Wasilkowie,powiatu białostockiego nie został dotychczas zlikwidowany pomimo kilkakrotnych konferencyj Dyrekcji fabryki z przedstawicielami strajkujących.-

Na walnem zebraniu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białowieży,powiatu bielskiego uchwalono wezwać robotników przemysłu drzewnego do strajku i wysunąć następujące żądania: podwyższenie płac robotnikom, składki członkowskie na cele związkowe winna ściągać sama Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży, do pracy w lesie i tartakach mogą być przyjmowani jedynie robotnicy związkowi, przyjęcie z powrotem do pracy tych robotników,których Dyrekcja Lasów Państwowych po uruchomieniu tartaków nie przyjęła do pracy, Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży wystąpi niezwłocznie do budowy baraków mieszkalnych dla robotników. Jako prawdopodobną datę strajku oznaczono dzień 15 marca /w połowie marca w całej pełni rozpoczynają się prace leśne/ . Na temże zebraniu wyłoniono dwie komisje strajkowe, jedną dla tartaku Gródek druga zaś dla tartaku Stoczek. Dnia następnego robotnicy wystąpili pisemnie do Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży o podwyższenie płac.-

---

71

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/15/31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe #.6.

VI. Sprawy graniczne.

N e g a t y w n e.-

.-.-.-.-.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/15/31.4.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.-

.0.0.0.0.0.

72

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-507/35.31.T.
Dnia 7 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N

VIII. V a r i a.

N e g a t y w n e.-

.o.o.o.o.o.o.o.o.o.o.o.
.o.o.o.o.o.
.o.o.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.Bp.I-585/15/7 T.

tuacyjne sprawozdanie
godniowe Nr 7 za czas
dnia 8 do dnia 14 lu-
go 1931 roku.-

Białystok, dn. 14 lutego 1931 roku.

73

T A J N E - P I L N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7 za czas od dnia 8 do dnia 14 lutego 1931 roku.-

Za Wojewodę

/M.Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publiczn.

Otrzymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Samodzielny Referat Inform. DOK.III w Grodnie,
" " " I w Warszawie,
" " " IX w Brześciu n/Bugiem,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX
20/II 1931 Nr. 479

Z.

74

JEWODA BIAŁOSTOCKI
.BP.I-585/15/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.
za czas od dnia 7 do dnia 14 lutego 1931r.

ystok,dn.14 lutego 1931r.

I. Sytuacja ogólna.

Ubiegły tydzień rozpoczął okres wyraźniejszych przygotowań elementów wywrotowych do kampanji dnia 25 lutego. Przygotowania te, jak już Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu w opracowaniach specjalnych idą w kierunku zaostrzania nastrojów bezrobotnych i obejmują ważniejsze ośrodki przemysłowe. Dość silnie zaznaczyły się one w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, oraz w rejonach Hajnówki i Białowieży. Dnia 14 bm.została dokonana likwidacja lokalnych organizacyj PPS Lewicy. Podczas likwidacji ważniejsze wydarzenia nie zaszły.i aresztowań nie dokonano.Na rynku pracy sytuacja uległa pewnemu pogorszeniu w tym sensie,że liczba bezrobotnych ogólnie na całym terenie Województwa wzrosła o 83, Wskutek wahań konjunktury dla przemysłu drzewnego. Nastroje wśród bezrobotnych wykazywały pewne podniecenie umysłów niemniej jednakże nie budziły specjalnych obaw.-

0-0-0-0-0

2

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-585/15/31 T.

Dnia 14 lutego 1931r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

W związku z aresztowaniem Michała Prusa i Franciszka Mojaka został zatrzymany i przekazany władzom sądowym z materjałami oskarżenia Judel Wolman, członek techniki OK KZPZB.-

Na dzień 16 bm. KD KPZB Białystok przygotowuje demonstrację przed PUPP'em, która ma mieć charakter bardziej wyraźny, niż demonstracja w dniu 3 b.m. Literatura, przeznaczona do rozrzucenia podczas demonstracji, miała być przywieziona do dnia 15 bm. z Wilna via Sokółka.-

Powiat Białostocki.

Dnia 7 bm. został zwolniony z więzienia śledczego pod dozór policyjny do czasu rozprawy sądowej b.prezes Komitetu S.Lewicy w Supraślu, Gabryel Narewski.-

Powiat Bielski.

W Hajnówce dnia 3 bm. rozlepiono na słupach telefonicznych i płocie pisane własnoręcznie w języku polskim kartki treści następującej: "Robotnicy i chłopi Gajnowskiego rejonu ostrzegamy was przed prowokatorami Germanem i Sakowskim Jakóbem. Nie dajcie się uwieźć im, ażeby mogli was sprzedać. Gońcie ich precz od siebie. W odpowiedzi na ich zbrodniczą robotę wzmocnić rewolucyjne szeregi w walce o polepszenie bytu, o rząd robotniczo-chłopski. Luty. Komunikat Partji Zachodniej Białorusi." /Dotyczy kierowników strajku robotników akordowych, zatrudnionych przy segregacji kloców w Państwowym Tartaku "Stoczek".-

0-0-0-0

75

at Grodzieński.

Dnia 7 bm. na przewodach telefonicznych w Grodnie, został wywieszony transparent z napisem w języku polskim: "Żądamy pracy, żądamy chleba, precz z rządem faszystowskim".

Dnia 13 bm. w Grodnie został aresztowany Nachman Kramarz, ps. "Ryszard", były sekretarz OK KPZB Wilno, a ostatnio kierownik Centralnego Wydziału Zawodowego KPZB, delegowany do Grodna dnia 12 bm. w związku z przygotowaniami kompartji do wystąpień w dniu 25 bm. Przy aresztowanym Nachmanie Kramarzu znaleziono 1153 zł. /pieniądze partyjne/. Kramarz odmawia wszelkich zeznań.-

b/ Komunistyczna Partja Polski.

at Łomżyński.

Dnia 10 bm. we wsi Potyte koło Zambrowa porzucono kilkadziesiąt egzemplarzy grudniowej roku 1930 odezwy OK KPP Łomża p.t." Żądamy chleba i pracy". Odezwa ta omawiana była w poprzednich sprawozdaniach.

Zwolnieni dnia 5 bm. z więzienia w Łomży po odbyciu kary za działalność antypaństwową Ignacy Zoreko i Bolesław Falkowski zaraz po wyjściu za bramę więzienną udali się pod mury więzienia i przy pomocy omówionych znaków poczęli porozumiewać się z więźniami politycznymi, za co zostali zatrzymani przez patrol policji. W czasie odprowadzania ich do posterunków P.P. na dworcu więźniowie polityczni wszczęli hałas i krzyczeli przez okna: "Nie chodźcie, won zdrajco" itp.-

at Ostrowski.

Dnia 10 bm. w Ostrowi-Mazowieckiej został zatrzymany pod zarzutem kolportowania odezw komunistycznych Josek Desel, którego przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

t Szczuczyński.

Dnia 11 bm. w Grajewie na budynku urzędu pocztowego uskutecznione czerwoną kredą napis: "Uwolnić aresztantów po-

litycznych.-

c/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 9 bm. skazał z art. 102 K.K. Hirsza Niemierowskiego na 1 rok domu poprawy z zaliczeniem aresztu prewencyjnego, a uniewinnił współoskarżoną Rachelę Terkiel.-

Sąd Okręgowy w Łomży skazał z art 102 K.K. mieszkankę m.Sokoły w powiecie Wysoko-Mazowieckim Jospę Goldberg na rok więzienia z.d.p.-

.0.0.0.0.

76

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-585/35/31.T.

Dnia 14 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

III: Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 7 bm.odbyło się zebranie organizacyjne Związku Dorożkarzy. Wybrano Komisję organizacyjną,która ma opracować statut Związku i zwołać walne zebranie dorożkarzy.-

Dnia 10 bm.w Białymstoku pod przewodnictwem Tomasza Kapitułki odbyło się zebranie członków Okręgowej Komisji Związków Zawodowych,na którem omawiano sprawę przygotowywanego na dzień 12 bm.wiecu bezrobotnych. Kapitułko poinformował zebranych,że władze administracyjne nie zezwoliły na odbycie się wiecu i zaproponował wybranie delegacji,któraby interwenjowała u Starosty Grodzkiego.

Delegacja ta na czele z Kapitułką w dniu 11 bm. zgłosiła się u Starosty Grodzkiego,który oświadczył jej,że nie zezwala na urządzenie wiecu w sprawie bezrobocia dnia 12 bm. ze względów bezpieczeństwa publicznego.

Ponieważ Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku znalazła się w nader trudnej sytuacji finansowej, przeto sekretarz jej, Tomasz Kapitułko nosi się z zamiarem urządzenia kilku odczytów o Brześciu i obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej w Kraju.-

b/ Konfederacja Gospodarczych Związków Zawodowych.

W Wasilkowie, powiatu białostockiego dnia 8 bm.odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Konfederacji w sprawie zatargu robotników fabryki Tryllinga z właścicielem fabryki na

tle zamierzonej redukcji płac. Sekretarz Wojewódzkiej Konfederacji, Gała wezwał zebranych /30 osób/ do wytrwania w rozpoczętej akcji strejkowej.-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 8 b.m. odbyło się walne zebranie delegatów Związków chrześcijańskich, na którem poseł Bittner szczegółowo scharakteryzował sytuację gospodarczą w Kraju. Podkreślił on, że sytuacja istotnie jest ciężka, niemniej jednakże pojawiają się oznaki polepszania jej /60 osób/ -

d/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 14 bm.na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12282 osoby, a mianowicie:

P o w i a t	Ilość	Bezrobocie dnia 7.I.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	320	320	-	-	164
Białystok-miasto	5143	5360	217	-	3015
Białostocki	1782	1825	43	-	942
Grodzieński	2489	2240	-	249	376
Kolnski	390	396	6	-	109
Bielski	360	40	-	250	40
Ostrowski	302	308	6	-	154
Ostrołęcki	448	500	52	-	123
Suwalski	270	270	-	-	52
Sokólski	138	138	-	-	76
Szczuczyński	640	640	-	-	15
Łomżyński	160	162	2	-	77

W z r o s t : 33.

Powiat Bielski.

Dyrekcja Fabryki Chemicznej w Hajnówce wymówiła z dniem 7 bm. pracę 260 robotnikom na przeciąg 3-ch tygodni wskutek unieruchomienia fabryki z braku rynku zbytu. Po upływie 3-ch tygodni fabryka ma być uruchomiona tylko częściowo.-

77

7

Powiat Grodziński

Naskutek interwencji Inspektora Pracy w fabryce dyk ty E-ci Koncpackich została zniesiona druga zmiana pracy wobec czego Dyrekcja fabryki zwolniła 218 robotników.-

8

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-585/15/31.T.

Dnia 14 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

IV. Strajki.

Dnia 9 bm. 42 robotników akordowych, zatrudnionych przy segregacji kloców w Państwowym Tartaku "Stoczek" w Białowieży porzuciło pracę i zażądało podwyżki płac. Po zapewnieniu ich przez Dyrekcję Tartaku, że otrzymają podwyżkę 15 groszy od metra wspomniani robotnicy powrócili do pracy dnia następnego.

Dnia 10 bm. w Tartaku Państwowym "Gródek" w Białowieży zastrajkowało 32 robotników akordowych, którzy żądają podwyżki płac od 25 do 30 groszy od metra.

W Grodnie wśród bezrobotnych, zatrudnionych przy robotach publicznych prowadzona była agitacja za rozpoczęciem strajku w celu uzyskania podwyżki płacy dziennej do 4 zł. Naskutek tej agitacji zanosiło się na strajk dnia 7 bm., strajk ten jednakże nie doszedł do skutku. Usunięty został jedynie naskutek żądania robotników z pracy robotnik Jan Baranowski, który istotnie nie powinien być być zatrudniany przy robotach publicznych.-

0-0-0-0-0

78

MINISTER WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Nr BT I-555/1o/31 r.

Dnia 14 lutego 1931r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 8

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia kryminalne.

Powiat Ostrowski.

Urzędnik Zarządu Drogowego w Ostrowi-Mazowieckiej, Jan Daszyński przywłaszczył sobie z sum Zarządu 4027 zł.60 gr. Daszyńskiego zatrzymano i przekazano Sędziemu Śledczemu, który osadził go w areszcie do czasu złożenia kaucji w wysokości 4.000 zł.-

Powiat Bielski.

Dnia 6 b.m. we wsi Soce, gminy Narew wskutek wynikłej sprzeczki pomiędzy mieszkańcami tejże wsi na tle wyrębu lasu Bazyli Kalinowski i Jan Pietruczuk pobili dotkliwie Dymitra Iwaniuka, który zmarł dnia 17 b.m. Kalinowskiego i Pietruczuka aresztowano i przekazano z materjałami dowodowymi władzom sądowym.-

Powiat Kolno-ski.

Dnia 29 ub.m. we wsi Wsieklice gminy Mały-Płock Aleksander Sarnacki z zemsty na tle osobistym postrzelił ciężko Witolda Trąbla-skiego, który na drugi dzień zmarł. Zabójca zbiegł.-

Powiat Białostocki.

W Zabłudowie dnia 1 bm. został uderzony butelką w głowę Aleksander Kamiński, który dnia 8 bm. zmarł wskutek zakażenia krwi.-

Powiat Łomżyński.

W Łomży dnia 9 bm. z kurytarzu synagogi na znanego giełdziarza Szacha Gilde w celach rabunkowych napadło dwuch nieznanych osobników, którzy zadali mu dwa ciosy w głowę tępem narzędziem, a gdy na padnięty

wszczął alarm - zbiegli, niezdoławszy zrabować posiadanej przezeń gotówki w sumie 300 zł.-

b/ Pożary.

W ubiegłym tygodniu miało miejsce 9 pożarów, w tem 3, które wyrządziły straty do 2.000 zł.każdy, 1 - 3.000 zł., 1 - 5.000 zł., 1 - 8.000 zł., 1 - 15.000 zł., jeden 19.000 zł.i 1 - 40.000 zł.-

Dnia 8 lutego we wsi Goldewo-Wielkie, gminy Szulborze-Koty spłonęły 4 zagrody. Straty wynosza około 40.000 zł. Przyczyny pożaru narazie nieustalone.-

Z pośród wyszczególnionych pożarów 5 powstało wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, 2 - z rozmyślnego podpalenia na tle zemsty osobistej i 2 - z przyczyn dotychczas niewyjaśnionych.-

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa pod względem politycznym i kryminalnym był dobry. Były pewne poczynania w kierunku zaostrzenia nastrojów bezrobotnych i spowodowanie ekscesów, wysiłki te jednakże spełzły na niczem.-

.-.-.-.

11
78

WEWODA BIAŁOSTOCKI
LBP. I-585/15/31.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

Dn. 14 lutego 1931r.

VI. Sprawy graniczne.

N e g a t y w n e. -

0-0-0 0-0-0

12

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-585/15/31.T.

Dnia 14 lutego 1931r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e .-

0-0-0-0

13
80

KOMENDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-585/15/31.T.
Dnia 14 lutego 1931r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7:

VIII. V a r i a.

N e g a t y w n e.

.-.-.-.-.-o-.

81

Poczta ELEKTRO-XI

Nr BP I-1369/15/31

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 15 za czas od dnia 5 do dnia 11 kwietnia 1931 roku.-

Białystok, dnia 17 kwietnia 1931 roku

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego
w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15 za czas od dnia 5 do dnia 11 kwietnia 1931 roku.-

Za Wojewodę
/ H. Syska /
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Nowogródku
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie
5/ " " w Tarnopolu
6/ " " w Stanisławowie
7/ " " w Lublinie
8/ " " w Łodzi
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " Grodnie,
13/ " " " Suwałkach,
14/ " " " Łomży
15/ Samodzielny Ref Informac. D.O.P. w Warszawie,
16/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem
17/ " " " DK. III. w Grodnie,
18/ D.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego
20/ Pan Starosta Grodzieński w Białymstoku
21/ Pan Naczelnik Brzeski w Brześciu nad Bugiem

H.F.

J.T.
do przyjęcia do wiadomości
A. A.
Białystok, dn. 18.IV 1931 r.

PRZYJĘTO DO EWIDENCJI
Poznań dn. ..... 192 .. r.
Zał. .....
Wpis 1.55/BP

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-1369/15/31.T.
Białystok, dnia 11 kwietnia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1
za czas od dnia 5 do dnia 11 kwietnia
1931 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy nie nastręczył jeszcze Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń co do przygotowań organizacyj legalnych i elementów wywrotowych do obchodu dnia pierwszego maja. Organizacje legalne odbyły zaledwie kilka poufnych zebrań, na których dyskutowano sprawy pierwszomajowe, zaś elementy wywrotowe oczekują na transporty literatury, obmyślają formy pochodów i demonstracyj w dniu pierwszego maja, nie znajdują bowiem one na terenie Województwa Białostockiego poza Grodnem, Łomżą i Białymstokiem oparcia o tego rodzaju organizacje legalne, jak Lewica Związkowa i Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", pod których firmą mogłyby wspomniane pochody i demonstracje urządzić w sposób legalny. Zasługuje na uwagę, że OK.KPZB.Białystok usiłuje sprowokować TSB. do legalnego wystąpienia pierwszomajowego. Jeżeli chodzi o nastroje robotników i ludności wiejskiej w odniesieniu do pierwszego maja, to zaznaczyć można, że przynajmniej dotychczas nie rokują one poważniejszych możliwości pierwszomajowych dla PPS. Korzystniejszymi nastrojami rozporządzają Bund i Poalej-Sjon Lewica.- Wśród członków PPS.CKW. panuje przekonanie, że władze w roku bieżącym zabronią urządzenia pochodów pierwszomajowych.-

W ruchu zawodowym ważniejsze wydarzenia nie zaszły.-

Na rynku pracy notowano pogorszenie się konjunktury dla przemysłu włókienniczego i nieznaczne zwężenie zatrudnienia robotników w zawodzie włókienniczym, wskutek czego liczba bezrobotnych w ciągu tygodnia wzrosła z 11.156 do 11.366.-

82

Tajne sprawozdanie tygodniowe Nr 15.

II Ruch wywrotowy.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Białystok-Miasto.

W dniach 3,4,7,8 i 9 b.m. w Białymstoku rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw, notowanych w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych.-

Dnia 3 b.m. w hucie szklanej nieroszpomny dosychczas osobnik usiłował urządzić manifestację komunistyczną, na widok jednak zbliżającej się policji zbiegł, wzniósłszy okrzyk "Precz z rządem faszystowskim i Marszałkiem Piłsudskim".

Dnia 10 b.m. w fabryce I.M.Szapiro /włókiennicza/ odbyła się manifestacja komunistyczna, w której brali udział m.in. Jankiel Zusel, Josef Judkes, Chajcia Szuster, Szoszka Szuster, Anszel Kapłan i Jakób Szapiro z techniki ND.KZMZB Białystok.-

Powiat Białostocki.

Rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy notowanych w poprzednich sprawozdaniach odezw komunistycznych: dnia 4 b.m. we wsiach Izbiszcze i Kruszewo, oraz dnia 9 b.m. w kolonji Markowszczyzna, gminy Choroszcz.-

Powiat Bielski.

W końcu marca b.r. wyjechał z Siemiatycz na stałe do Białegostoku jeden z wybitniejszych w powiecie bielskim działaczy komunistycznych Sender Ołtuski.

Powiat Grodzieński.

Dnia 3 b.m. w Grodnie na Brzegach P.U.P.P. nalepiono arkusz papieru z wypisanymi na nim hasłami antypaństwowemi.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 10 b.m. we wsi Słuszianka, gminy Roś rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy styczniowych roku bieżącego odezw KC KPZB i Ch. KPZB. Białystok.-

Dnia 7 b.m. w Wołkowysku został zatrzymany Jose Niemeński, mieszkaniec Łunny w powiecie grodzieńskim, poszukiwany listem gończym przez Sędziego Śledczego III-Rewiru w Grodnie jako oskarżony z artykułu 102 K.K.

-:-:-:-:-:-:-

III. Ruch zawodowy

a/ Akcja cennikowa.

Robotnicy tkalni i przędzalni zarobkowych w Białymstoku na zebraniu w dniu 6 b.m. postanowili zażądać od przemysłowców podwyższenie stawek zarobkowych z 35 groszy na 40 od tysiąca rzutów przy lepszym gatunku osnowy i na 43 grosze przy gorszym gatunku osnowy. Uchwała zebrania w tej sprawie została ogłoszona przemysłowcom.

b/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 11 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 32.366 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn. 25 b.m.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogi
Augustowski	253	253	-	-	155
Białystok-Miasto	5084	5008	-	80	3176
Białostocki	1554	1573	19	-	1026
Grodzieński	1903	1913	10	-	678
Łomżyński	344	350	6	-	301
Bielski	440	440	-	-	56
Ostrowski	499	342	-	157	494
Ostrołęcki	270	270	-	-	179
Suwalski	202	202	-	-	56
Sokólski	145	145	-	-	105
Szczuczyński	402	490	88	5	52
Wołkowyski	170	170	-	-	131

W z r o s t - 210.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-1369/35/Sl.T.
Dnia 11 kwietnia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15.

IV. Strajki.

- Negatywne. -

-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.I-1369/15/31.T.
Dnia 11 kwietnia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia kryminalne.

Powiat Białostocki

Zostali aresztowani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym pod zarzutem dokonania rabunku dnia 18 marca b.r. na szosie Białystok-Wołkowysk około stacji Waliły Abram Abramicki, Zusko Abramicki z kolonji Mosty-Płoski w gminie Pasynki, powiatu bielskiego, Wolf Bocław i Edmund Radziszewski z Bociek w powiecie bielskim oraz paser Daniel Mikołajuk ze wsi Wojszki w gminie Narew, powiatu bielskiego.-

Białystok-Miasto.

Dnia 5 b.m. podczas likwidowania bójki posterunkowy P.P. Paweł Zamuba został uderzony w plecy kamieniem przez nieznanego osobnika, który zbiegł.-

Dnia 9 b.m. podczas wykonywania obowiązków służbowych został znieważony słownie i uderzony pięścią w twarz przez Leonarda Łukaszewicza, biuralistę bez zajęcia posterunkowy P.P. Franciszek Krzyszewski.-

Powiat Łomżyński.

W Łomży dnia 4 b.m. do mieszkania Ewy Piotrowskiej wdarł się nieznany osobnik, który sterroryzował ją i zrabował jej 60 złotych gotówką.-

Dnia 6 b.m. z niezamkniętego kościoła w Puchałach nieznany sprawca dokonał kradzieży pieniędzy w kwocie 30 złotych ze skarbonki kościelnej.-

Dnia 6 b.m. w Nowogrodzie Rafał Piątko poranił ciężko nożem Bronisława Zalewskiego. Powód pobicia-zazdrość na tle miłosnem.-

Dnia 5 b.m. w Świsłoczy odbywał się pogrzeb dziecka Włodzimierza Kaczko. Ponieważ w tymże czasie policja została poinformowana, że dziecko zostało zabite przez Katarzynę Kaczko, przeto pogrzeb wstrzymano i wezwano lekarza, który orzekł, że dziecku zadano obrażenia głowy tępem narzędziem.

Dnia 6 b.m. w Porozowie dokonał Poczobut we wsi Dziełkowce zranił śmiertelnie nożem Franciszka Bołtrymowicza ze wsi Czerepki. Poczobut zmarł w kilka chwil po odniesionej ranie. Bołtrymowicza aresztowano i przekazano władzom sądowym.

b/ Pożary

W ubiegłym tygodniu zanotowano 11 pożarów, z których jeden przypada na miesiąc marzec, pozostałe zaś na kwiecień. Z pożarów tych - 2 wyrządziły straty od 2 - 5 tysięcy złotych, 3 - od 5 do 10 tysięcy złotych, 3 - od 10 do 15 tysięcy zł., 1 - 17 tysięcy złotych, 1 - 50 tysięcy złotych i 1- 113 tysięcy złotych.- Pożary te powstały: 1- wskutek podpalenia przez umysłowo chorego, 2- z rozmyślnego podpalenia w celu uzyskania premij ubezpieczeniowych, 6 - wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem i wadliwej budowy kominów i 2-z przyczyn narazie nieustalonych.- Ogólna suma strat wyrządzonych przez te pożary wynosi - około 220.000 złotych.-

Dnia 31 marca w folwarku Dąbrowa, gminy Jasienica w powiecie ostrowskim, należącym do kompletnie zrujnowanego materjalnie Otracjusza Władysława Mierzejewskiego spłonęły dom mieszkalny, spichlerz i stodoła. Straty wynoszą 113 tysięcy zł. Pożar powstał prawdopodobnie z podpalenia, którego dokonano za wiedzą właściciela.-

Dnia 9 b.m. w miasteczku Mścibów wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 6 domów mieszkalnych, 12 stodół i 11 chlewów z narzędziami rolniczemi. Straty wynoszą około 50 tysięcy złotych.-

85

c/ Sytuacja powodziowa.

W nocy z dnia 31 marca na 1 kwietnia b.r. na Bugu w rejonie zalewowym powiatu ostrowskiego utworzyły się duże zatory lodowe pod wsiami Glina i Rostki -Wielkie w gminie Orło, wskutek cze o zostały zagrożone poważnie mosty kolejowe na linji Małkinia-Siedlc i Małkinia-Warszawa i zalane wodą znaczne połacie powiatu węgrowskiego i sokołowskiego w Województwie Lubelskiem, oraz wieś Borowe w powiecie ostrowskim. Niezwłocznie wezwane zostały do rozsadzania zatorów dwa plutony saperów z Jabłonny i działa 18 P.A.P. z Ostrowi-Mazowieckiej. Akcja artylerji mało-kalibrowej o płaskiej eliwacji dział nie dała pozytywnego rezultatu. Oddano 67 pocisków z haubic i 47 z dział polowych, który zatorów nie skruszyły. Taki sam wynik dała akcja saperów, natomiast wydatna była działalność plutonu pontonierów w akcji ratunkowej zagrożonych powodzią miejscowości. Ludność wsi Borowe została ewakuowana wraz z dobytkiem do Małkini, gdzie znalazła również schronienie ludność wsi Boreczek w powiecie sokołowskim. Zatory ruszyły dnia 6 b.m. naskutek działania temperatury, przeczem spływając, nie naruszyły mostów kolejowych. Dnia 7 b.m. oddziały saperów i pontonierów odjechały do Jabłonny. Według prowizorycznych obliczeń powódź wyrządziła szkody w inwentarzu i zasiewach na sumę około 10.000 złotych. Wypadków z ludźmi nie było. W dniu 11 b.m. Bug i Narew wolne już były od lodu , na Niemnie lody łamały się i ruszały powoli, nie tworząc zatorów, zaś na Biebrzy płynęła kra, która często tworzyła zatory, usuwane niezwłocznie przez pogotowia powodziowe bez udziału wojska.-

d/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym i kryminalnym we wszystkich powiatach Województwa był dobry.-

-!-!-!-!-!-!-!-!-

Nr.SP.I-[illegible]/35/31.T.

Dnia 11 kwietnia 1931 r.

VI. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-litewskiej zatrzymano w powiecie kolneńskim cztery osoby, które zostały przekazane władzom sądowym.-

-:-:-:

86

EWODA BIAŁOSTOCKI

.I-1369/31.T.

11 kwietnia 1931 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15.

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e .-

-:-:-:-:-:-:-

PRZEMOCNA BIBLIOTEKI
Nr.BP.I-136 /15/31.T.
Dnia 11 kwietnia 1931 r.

Cyfrowe zgrzewanie typowniowe Nr.15

VIII. V A R I A

- Negatywne -

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU
4